

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[3869]-101

F. Y. B. Com. Examination - 2010

FUNCTIONAL ENGLISH

(Compulsory English)

(New 2008 Pattern)

Text Prescribed : *Reflections - I*

Edited by : *P. Bhaskaran Nair*

Geetha Rajeevan

G. Radhakrishna Pillai

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 60

Q.1) Answer any two of the following :

[12]

- (a) What message does Tagore give through the poem '*Leave this Chanting and Telling of Beads*' ?
- (b) Which decisions does Sigaev take throughout the story '*The Avenger*' ?
- (c) Comment on the title '*The Second Crucifixion*'.
- (d) Attempt a brief portrait of Baron Hausberg.

Q.2) Answer any three of the following in short :

[12]

- (a) Why are Jacopo and Nicola called the gentlemen of Verona ?
- (b) Why does Margaret say that her son is '*Worse to me than dead*' ?
- (c) Attempt a brief character sketch of Uncle Podger.
- (d) Comment on the title of the poem '*All the World's a Stage*'.
- (e) Describe different tricks performed by the conjurer in the beginning of the story.
- (f) Why does Robert Herrick say that life is short and time is flying ?

Q.3) Attempt any two of the following : [12]

- (a) Write a paragraph on what life would be after ten years from now.
- (b) You and your friend are talking about job opportunities after B.Com. Write a dialogue on this situation.
- (c) Your younger brother has failed in H.S.C. Examination. Write a letter to your father about his failure.
- (d) Explain your point of view on the following topic :
'Books are the best teachers.'

Q.4) Do as directed : (Any Six) [12]

- (a) Fill in the blanks using suitable words given in the brackets :
 - (i) Ram is presenting _____ on 'The Role of Rural Banks in Agriculture Sector'.
[paper / a paper]
 - (ii) My flight to Mount Everest was _____ in itself.
[an experience / experience]
- (b) Use phrasal verbs appropriately in the following sentence :
Now I _____ my lost friend. You are requested to _____ the matter.
[look into / look for]
- (c) Construct a meaningful sentence using the following words in any order :
poison, die, adulterated.
- (d) Give synonyms of the following words :
 - (i) mighty
 - (ii) remote

- (e) Give short forms of the following words :
- (i) Rupees
 - (ii) Managing Director
- (f) Make words by using following prefixes :
- (i) super
 - (ii) dis
- (g) Make adjectives from the following words :
- (i) magic
 - (ii) fear
- (h) Fill in the blanks choosing a suitable word from the brackets :
- (i) Did you make the payment by a _____ ?
[check / cheque]
 - (ii) The Government's _____ Policy includes certain projects.
[Economic / Economical]
- (i) Make a sentence using the phrasal verb given below :
carry on

Q.5) Do as directed : (Any Six)

[12]

- (a) You will meet him and stand by him.
[Make it an imperative]
- (b) Complete the following sentence using a suitable relative clause.
I studied the file _____.
- (c) Simita's sister _____ visits her.
[Fill in the blank with a suitable adverb of frequency]

- (d) He said, "I was never able to give her the opportunity."
[Change it into indirect speech]
- (e) I should do much better to kill him.
[Add a question tag]
- (f) The conjurer threw away the watch.
[Change voice]
- (g) Complete sentence appropriately :
If I go there in time, _____.
- (h) They listen to you.
[Make a question using do/does]
- (i) Well what is it asked the principal.
[Punctuate and rewrite]
- (j) Write a sentence that begins with :
'I would _____'.
-

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 8

[3869]-102

F. Y. B. Com. Examination - 2010

FINANCIAL ACCOUNTING

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
 - (2) Figures to the right indicate full marks.
 - (3) Use of calculator is allowed.
-
-

Q.1) Objective type questions :

- (a) **True or False : (Any Six)** **[06]**
- (i) Accounting Standard No. 2 deals with disclosure of Accounting Policies.
 - (ii) Any change in relations of the partners will result in the reconstitution of a partnership firm.
 - (iii) As per Partnership Act, capital deficiency of insolvent partner is shared by solvent partners in their capital ratio.
 - (iv) University of Pune is the example of Governmental, Not for Profit Organisation.
 - (v) Overriding Commission is paid to consignee for bearing the loss on account of bad debts.
 - (vi) Hire Purchase Act, 1972 is applicable to the whole of India except the State of Jammu and Kashmir.
 - (vii) 'Tally' is Prepackage Accounting Software.

(b) Fill in the blanks from the brackets : **(Any Six)** **[06]**

(i) Accounting for Environment and Ecology is a part of _____ Accounting.

[Financial, Cost, Social Responsibility]

(ii) Dissolution Expenses are credited to _____ Account, if paid by cheque.

[Cash, Revaluation, Bank]

(iii) Loss due to insolvency of a partner is a _____ loss.

[Revenue, Capital, None of these]

(iv) Under _____ Method, the purchasing company agrees to pay a fixed amount as purchase consideration.

[Net Asset, Fixed Asset, Lump Sum]

(v) _____ Transactions are not recorded in Receipts and Payments Account.

[Cash, Credit, Cash and Credit]

(vi) Goods sent on Consignment Account is _____ Account.

[Personal, Nominal, Real]

(vii) Royalty Payable on Sales Basis is debited to _____ Account.

[Trading, Profit and Loss, Manufacturing]

(viii) _____ Accounting saves a lot of monotonous labour.

[Cost, Management, Computerised]

(c) Write short notes : (Any Three) [12]

- (i) Branches of Accounting
- (ii) Reasons for Dissolution
- (iii) Contents of Hire Purchase Agreement
- (iv) Salient features of a Computerised Accounting System

Q.2) Ajay, Vijay and Prajay were partners sharing profits and losses in the ratio of 4 : 3 : 1 respectively. Their balance sheet as on 31st March, 2009 was as follows :

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capital Account :		Plant	60,000
Ajay	70,000	Furniture	20,000
Vijay	30,000	Stock	55,000
Prajay	50,000	Debtors	60,000
Loan from Ajay	10,000		
Bank Loan (secured by a floating charge)	8,750		
Creditors	26,250		
	1,95,000		1,95,000

They decided to dissolve the firm. The assets were realised gradually and the net amounts were distributed immediately as given below :

Date of Realisation 2009	Gross Amount Realised Rs.	Expenses Paid Rs.
May, 20	22,000	2,000
July, 30	16,800	1,800
September, 20	38,000	3,000
November, 15	45,000	5,000
December, 31	72,000	7,000

Prepare a statement showing distribution of cash as per Maximum Loss Method. Apply rules of Garner Vs. Murray's Case. [16]

OR

Q.2) Rohit and Mohit together and Sumit independently were carrying on business and their Balance Sheet as on 31-3-2009 was as follows :

Balance Sheet as on 31-03-2009

Liabilities	Rohit and Mohit	Sumit	Assets	Rohit and Mohit	Sumit
Creditors	10,000	16,000	Cash	7,000	2,000
Bills Payable	12,000	–	Debtors	14,000	36,000
General Reserve	15,000	–	Stock	22,000	12,000
Bank Overdraft	–	13,000	Investments	–	12,000
Capitals :			Motor Car	–	9,000
Rohit	30,000	–	Machinery	38,000	–
Mohit	40,000	–	Building	26,000	–
Sumit	–	42,000			
	1,07,000	71,000		1,07,000	71,000

Rohit and Mohit are sharing profits and losses in the proportion of 3 : 2. The firms were amalgamated on 1st April, 2009 on the following terms :

- (1) The goodwill of Sumit is valued at Rs. 7,000 and that of Rohit and Mohit Rs. 12,000.
- (2) Provision of 5% to be made on all debtors.
- (3) Stock of Rohit and Mohit to be depreciated by $7\frac{1}{2}\%$ and that of Sumit by 5%.
- (4) Machinery and Building be taken at Rs. 42,000 and Rs. 30,000 respectively.
- (5) Motor Car is sold for Rs. 7,500 after amalgamation. The loss is to be borne by all the partners.
- (6) Investment be taken at Rs. 16,000.
- (7) Value of Goodwill to be maintained at Rs. 16,000 in the New Firm.

- (8) Capital of the New Firm should be Rs. 1,40,000 out of which Rs. 1,00,000 should be held by Rohit and Mohit equally. Adjustment is to be made through Current Accounts.

Prepare Revaluation Accounts and Capital Accounts in the books of both the parties and also prepare Opening Balance Sheet of the New Firm. [16]

- Q.3)** (A) Neha and Sneha are in partnership sharing profits and losses in the proportion of their capitals. Their Balance Sheet as on 31st December, 2009 was as under :

Balance Sheet as on 31 December, 2009

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capital Accounts :		Cash in Hand	21,000
Neha 50,000		Investment	4,000
Sneha <u>25,000</u>	75,000	Machinery	40,000
Creditors	28,000	Furniture	10,000
10% Bank Loan	9,000	Stock	21,000
Reserve	3,000	Debtors 20,000	
		Less : R.D.D. <u>1,000</u>	19,000
	<u>1,15,000</u>		<u>1,15,000</u>

On 1st January, 2010 they decided to admit Ankita on the following terms :

- (1) Ankita should bring Rs. 18,000 as Capital for $\frac{1}{4}$ th share of the firm.
- (2) Goodwill should be raised at Rs. 9,000.
- (3) Provision for bad debts on debtors is no longer required.
- (4) Machinery is overvalued by Rs. 3,100 whereas furniture is undervalued by Rs. 1,000.
- (5) Investments are taken over by Sneha at an agreed price of Rs. 6,000.
- (6) Interest on Bank Loan is outstanding for last year.
- (7) Revalue Stock at Rs. 15,000.

Prepare Revaluation Account, Partners Capital Account and Cash Account in the books of New Firm after Ankita's admission as on 1st January, 2010. [10]

- (B) Bombay Mining Company Ltd. took a mine on lease at a Royalty of Re. 1 per tonne. The Minimum Rent was fixed at Rs. 4,000 for the first year, Rs. 6,000 for the second year and Rs. 8,000 per year thereafter.

Short working of any year could be recouped out of the Royalties of next two years only. The production during the first four years was as follows :

Year	: 2006	2007	2008	2009
Output in Tonnes	: 2,000	4,500	6,000	9,000

Pass necessary journal entries in the books of Bombay Mining Company for the first four years. [10]

- Q.4)** The Income and Expenditure A/c. of Satara Cricket Club for 2009 was as under :

**Income and Expenditure A/c.
for the year ending on 31-12-2009**

Dr.		Cr.	
Expenditure	Rs.	Income	Rs.
To Salaries	4,750	By Subscriptions	7,500
To General Expenses	500	By Entrance Fees	250
To Audit Fees	250	By Contribution for Annual Dinner	1,000
To Secretary's Honorarium	1,000	By Annual Sports Meeting :	
To Printing and Stationery	450	Receipts	1,500
To Annual Dinner Exp.	1,500	Less : Exp.	750
To Interest and Bank Charges	150		
To Depreciation	300		
To Surplus	600		
	9,500		9,500

Additional Information :

- (1) Subscription outstanding at the end of year 2008 – Rs. 600
Subscription received in advance on 31st December, 2008 – Rs. 450
Subscription received in advance on 31st December, 2009 – Rs. 270
Subscription outstanding on 31st December, 2009 – Rs. 750
- (2) Salaries outstanding at the beginning of 2009 and at the end of 2009 were Rs. 400 and Rs. 450 respectively.
- (3) General Expenses include insurance prepaid to the extent of Rs. 60.
- (4) Audit Fees for 2009 are yet unpaid. During 2009 the audit fees for 2008 amounting to Rs. 200 were paid.
- (5) The club owned a freehold lease of ground valued at Rs. 10,000. The club sports equipment on 1st January, 2009 valued at Rs. 2,600. At the end of the year after depreciation the equipments amounted to Rs. 2,700.
- (6) In 2008, the club had raised a bank loan of Rs. 2,000. This was outstanding throughout 2008. On 31st December, 2009 cash on hand amounted to Rs. 1,600.

Prepare Receipts and Payments A/c. for the year ended 31-12-2009 and Balance Sheet as on that date. [20]

OR

- Q.4) (A)** Khurana Oils Mills Saswad consigned 6,000 kgs of Sweet Oil to Suraj of Sangamner. The Cost of Sweet Oil is Rs. 12 per kg. The Consignor paid Rs. 6,000 for Carriage, Rs. 1,000 for Octroi and Rs. 1,500 for Insurance.

During transit 300 kg of Sweet Oil was destroyed due to accident for which Insurance Company paid Rs. 3,500 in full settlement of the claim directly to the Consignee.

Suraj took delivery of the consignment and accepted the bill drawn on him for Rs. 30,000. He sold 5060 kgs of Oil at Rs. 16 per kg. The expenses being Godown Rent Rs. 600, Advertisement Rs. 400 and Salesman Salary Rs. 800. He is entitled to a Commission of 6% and 4% Del Creder Commission.

Suraj reported a loss of 40 kgs due to leakage. He also settled the amount due.

Prepare Consignment Account in the books of Consignor with necessary working notes. **[10]**

- (B) On 1st January, 2005 'A' Ltd. purchased a truck from 'B' Ltd. under Hire Purchase System, Rs. 1,00,000 being paid on delivery and balance in five instalments of Rs. 1,50,000 each payable annually on 31st December. The Vendor Charges 5% interest p.a. on yearly balances. The cash price of the truck was Rs. 7,50,000. Prepare 'B' Ltd. Account in the books of A Ltd.

Calculations of Interest should be made nearest to Rs. 10. **[10]**

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-103

F. Y. B. Com. Examination - 2010

BUSINESS ECONOMICS (MICRO)

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*
- (3) Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q.1) Answer the following in 20 words each : (Any Ten)

[20]

- (1) What is Functional Relationship ?
- (2) What is Equation ?
- (3) State the Law of Supply.
- (4) What is an Indifference Curve ?
- (5) Define Marginal Cost.
- (6) State Internal Economies.
- (7) What is Total Revenue ?
- (8) State any two assumptions of Break-even Analysis.
- (9) Define Price Discrimination.
- (10) State any two methods of Pricing Practices.
- (11) What is Real Wages ?
- (12) Define Profit.
- (13) What is Quasi Rent ?

[3869]-103

1

P.T.O.

Q.2) Answer the following in 50 words each : **(Any Two)** **[10]**

- (1) What are the Non-economic Goals of Business Firm ?
- (2) Explain the Law of Demand.
- (3) Explain the Innovation Theory of Profit.
- (4) State features of Oligopoly.

Q.3) Answer the following in 150 words each : **(Any Two)** **[20]**

- (1) Explain various tools for Analysis.
- (2) Explain the Law of Diminishing Marginal Utility.
- (3) What are the main characteristics of Indifference Curve ?
- (4) Discuss Liquidity Preference Theory of Interest.

Q.4) Answer the following in 300 words each : **(Any Two)** **[30]**

- (1) What is the Price Elasticity of Demand ? Explain types of Price Elasticity of Demand.
- (2) State and explain the Law of Variable Proportions.
- (3) What is Monopoly ? Explain Price Determination under Monopoly.
- (4) Explain Ricardian Theory of Rent.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-103

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) आवश्यकता असेल तेथे सुबक आकृत्या काढा.
- (4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दहा)

[20]

- (1) फलनात्मक संबंध म्हणजे काय ?
- (2) समीकरण म्हणजे काय ?
- (3) पुरवठा नियम सांगा.
- (4) समवृत्ती वक्र म्हणजे काय ?
- (5) सीमांत खर्चाची व्याख्या द्या.
- (6) अंतर्गत बचती सांगा.
- (7) एकूण प्राप्ती म्हणजे काय ?
- (8) ना नफा-तोटा बिंदू विश्लेषणाची दोन गृहीते सांगा.
- (9) मूल्यभेदाची व्याख्या द्या.
- (10) किंमत कार्यपद्धतीच्या दोन पद्धती सांगा.
- (11) वास्तव वेतन म्हणजे काय ?
- (12) नफ्याची व्याख्या द्या.
- (13) आभास खंड म्हणजे काय ?

[3869]-103

3

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) व्यवसाय संस्थेची आर्थिकेतर उद्दिष्टे कोणती ?
- (2) मागणीचा नियम स्पष्ट करा.
- (3) नफ्याचा नवोन्मेश सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (4) अल्पजनाधिकाराची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) विश्लेषणाची विविध साधने स्पष्ट करा.
- (2) घटत्या सीमांत उपयोगीतेचा नियम स्पष्ट करा.
- (3) समवृत्ती वक्राची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ते स्पष्ट करा.
- (4) व्याजाच्या रोखता पसंती सिद्धांताची चर्चा करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) मागणीची किंमत लवचिकता म्हणजे काय ? मागणीच्या किंमत लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (2) बदलत्या प्रमाणाचा नियम सांगा व स्पष्ट करा.
- (3) मक्तेदारी म्हणजे काय ? मक्तेदारीतील किंमत निश्चिती स्पष्ट करा.
- (4) रिकार्डोचा खंडविषयक सिद्धांत स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 7]

[Total No. of Printed Pages : 6

[3869]-104

F. Y. B. Com. Examination - 2010

MATHEMATICS AND STATISTICS

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
 - (3) *Use of logarithmic table and calculator is allowed.*
 - (4) *Both the sections should be written in the same answer-book.*
-
-

SECTION - I

Q.1) Attempt any four of the following :

[2x4=08]

- (a) Find Simple Interest on Rs. 10,000 for 2 years at 10% p.a.
- (b) Explain the terms Dividend and Bonus Share.
- (c) Explain the terms Set and Subset.
- (d) If $A = \begin{bmatrix} 2 & 5 \\ 6 & -3 \end{bmatrix}$, find $3A$.
- (e) Shade region defined by the inequality $4x + 2y \leq 16$.
- (f) If $f(x) = x^2 - 3x + 2$, find $f(3)$.

Q.2) Attempt **any three** of the following :

[5x3=15]

- (a) At what rate of simple interest will the amount Rs. 5,000 become Rs. 7,000 in 4 years ?
- (b) Which is the better investment 10% at Rs. 120 or 15% at Rs. 140 ? Justify.
- (c) Evaluate :

(i) $\lim_{x \rightarrow 2} (x^2 + 3x + 5)$

(ii) $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 - 4}{x - 2}$

- (d) Find inverse of the following matrix.

$$A = \begin{bmatrix} 4 & 7 \\ 1 & 3 \end{bmatrix}$$

- (e) Find Equated Monthly Instalment (E.M.I.) on a loan of Rs. 1,00,000 to be repaid in 10 years at 12% p.a. on the outstanding amount at the beginning of each month.

Given $[(1.01)^{120} = 3.30038]$

Q.3) Attempt **any three** of the following :

[5x3=15]

- (a) What sum will amount to Rs. 20,000 in 4 years at 8% p.a. compounded quarterly ?
- (b) Find determinant of the matrix :

$$A = \begin{bmatrix} 2 & -7 & 1 \\ 3 & 2 & -1 \\ 1 & 4 & -3 \end{bmatrix}$$

- (c) If $y = x^2 + 4x + 1$, then find $\frac{dy}{dx}$.
- (d) Solve the following L.P.P. by graphical method :
- Minimize $f = 5x + 7y$
- Subject to $2x + y \geq 8$
- $x + 2y \geq 10$
- $x \geq 0, y \geq 0$
- (e) If $y = (x^2 + x + 1)^7$, then find $\frac{dy}{dx}$.

SECTION - II

Q.4) Attempt **any two** of the following :

[2x2=04]

- (a) Give real-life situation where systematic sampling can be used.
- (b) Compute Range and Coefficient of Range for the data given below :
- 52, 45, 60, 53, 48, 65, 42, 45, 60
- (c) Explain the term 'Positive Correlation' with illustration.
- (d) Find less than cumulative frequencies for the frequency distribution given below :

Class	100-150	150-200	200-250	250-300	300-350
Frequency	12	15	30	8	2

Q.5) Attempt any three of the following :

[5x3=15]

- (a) State different problems in the construction of index numbers.
- (b) Explain procedure of SRSWOR with illustration.
- (c) Explain 'Regression Lines'. Also state their point of intersection.
- (d) Draw 'Histogram' for the following frequency distribution :

Turnover (in 00,000 Rs.)	Number of Firms
50 – 100	15
100 – 150	8
150 – 200	12
200 – 250	18
250 – 300	22
300 – 350	10
350 – 400	2

- (e) Answer the questions using following frequency distribution of age of 50 citizens :

Age (years)	Below 30	31-40	41-50	51-60	61-70	above 71
Frequency	3	7	–	16	8	2

- (i) State type of classification.
- (ii) Identify Open End Classes and state them.
- (iii) Find missing frequency.
- (iv) Find class-mark of fifth class.
- (v) Obtain class boundaries of fourth class.

Q.6) Attempt any three of the following :

[5x3=15]

- (a) Obtain 'Rank Correlation Coefficient' for the results of beauty contest :

Ranks by Judge A	1	5	6	7	8	2	4	3
Ranks by Judge B	1	7	6	2	8	4	5	3

- (b) Find Mode for the following frequency distribution of income of 70 workers :

Income (Rs)	Less than 1000	1000-2000	2000-3000	3000-4000	4000-5000	Above 5000
No. of Workers	08	14	13	25	07	03

- (c) Given : $\bar{X} = 80$, $\bar{Y} = 50$, $\sigma_x = 15$, $\sigma_y = 10$ and $\gamma = -0.4$.

Find line of regression of X on Y. Also estimate X when Y = 60.

- (d) Find Combined Standard Deviation from the following data :

Workers	Number	Average Salary	Standard Deviation
Male	80	1520	06
Female	20	1420	05

- (e) Find value of X if for the following data Laspeyre's Price Index Number is 114.4 :

Commodity	Price		Base Year Quantity
	Base Year	Current Year	
A	36	40	100
B	80	90	12
C	45	41	X
D	5	6	1100

Q.7) Attempt **any one** of the following :

[8x1=08]

- (a) Calculate Karl - Pearson's Coefficient of Correlation from the following data :

Price	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40
Demand	60	58	58	50	48	48	48	42	36	32

- (b) (i) Calculate Coefficient of variation for the following data :
12, 18, 15, 20, 16
- (ii) Obtain Mean, Median, Mode for the following data :
5, 8, 6, 4, 10, 15, 18, 10 ,12
-

Total No. of Questions : 7]

[Total No. of Printed Pages : 6

[3869]-104

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) लॉग टेबल्स व कॅल्क्युलेटर वापरण्यास परवानगी आहे.
- (4) दोन्ही विभाग एकाच उत्तरपत्रिकेत सोडवावेत.
- (5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

विभाग - १

प्र.1) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

[2x4=08]

- (अ) रु. १०,००० रकमेचे द.सा.द.शे. १० दराने २ वर्षांचे सरळ व्याज काढा.
- (ब) पुढील संज्ञा स्पष्ट करा : लाभांश आणि बोनस शेअर
- (क) पुढील संज्ञा स्पष्ट करा : संच आणि उपसंच
- (ड) जर $A = \begin{bmatrix} 2 & 5 \\ 6 & -3 \end{bmatrix}$, तर $3A$ ची किंमत काढा.
- (इ) खालील असमीकरणासाठी सिद्ध होणारे क्षेत्र दाखवा :
 $4x + 2y \leq 16$
- (फ) जर $f(x) = x^2 - 3x + 2$, तर $f(3)$ ची किंमत काढा.

प्र.2) पुढीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा :

[5x3=15]

(अ) रु. ५,०००ची ४ वर्षांत रु. ७,००० रास होते तर सरळ व्याजाचा दर किती ?

(ब) कोणती गुंतवणूक फायदेशीर ते काढा :

१०% रु. १२० किंवा १५% रु. १४०

(क) सोडवा :

(i) $\lim_{x \rightarrow 2} (x^2 + 3x + 5)$

(ii) $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 - 4}{x - 2}$

(ड) सारणी $A = \begin{bmatrix} 4 & 7 \\ 1 & 3 \end{bmatrix}$ चा सारणीव्यस्त काढा.

(इ) जर व्याज द.सा.द.शे. १२% असेल आणि व्याज आकारणी दरमहा कमी होणाऱ्या व्याजपद्धतीने होत असेल तर रु. १,००,००० कर्जासाठी १० वर्षे मुदतीच्या परतफेडीसाठी समान मासिक हप्त्याची रक्कम किती होईल ?

$$[(1.01)^{120} = 3.30038]$$

प्र.3) पुढीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा :

[5x3=15]

(अ) द.सा.द.शे. ८ दराने चक्रवाढ व्याज पद्धतीने किती रक्कमेची रु. २०,००० रास ४ वर्षांत होईल ? (व्याज आकारणी तिमाही पद्धतीने)

(ब) पुढील सारणीसाठी सारणिक (Determinant) काढा :

$$A = \begin{bmatrix} 2 & -7 & 1 \\ 3 & 2 & -1 \\ 1 & 4 & -3 \end{bmatrix}$$

(क) जर $y = x^2 + 4x + 1$; तर $\frac{dy}{dx}$ ची किंमत काढा.

(ड) खालील बंधनयुक्त प्रश्न (L.P.P.) आलेखाच्या सहाय्याने सोडवा :

$$f = 5x + 7y \text{ कमीत कमी असेल जेव्हा,}$$

$$2x + y \geq 8$$

$$x + 2y \geq 10$$

$$x \geq 0, y \geq 0$$

(इ) जर $y = (x^2 + x + 1)^7$, तर $\frac{dy}{dx}$ काढा.

विभाग - २

प्र.4) पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

[2x2=04]

(अ) पद्धतशीर नमूना निवड पद्धतीचे व्यवहारातील उदाहरण द्या.

(ब) पुढे दिलेल्या माहितीवरून आवाका व आवाक्याचा सहगुणक काढा :

५२, ४५, ६०, ५३, ४८, ६५, ४२, ४५, ६०

(क) 'धन सहसंबंधाची' उदाहरणासह व्याख्या लिहा.

(ड) पुढे दिलेल्या वारंवारिता सारणीसाठी पेक्षा-कमी पद्धतीची संचयित वारंवारिता सारणी काढा :

वर्ग	१००-१५०	१५०-२००	२००-२५०	२५०-३००	३००-३५०
वारंवारिता	१२	१५	३०	८	२

प्र.5) पुढीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा :

[5x3=15]

(अ) किंमत निर्देशांक तयार करताना येणाऱ्या विविध समस्या लिहा.

(ब) पुनःसमावेशाशिवाय असणारी सरळ यादृच्छिक नमूना पद्धत (SRSWOR) स्पष्ट करा.

(क) 'प्रतिपगमन (समाश्रयण) रेषा' म्हणजे काय ते स्पष्ट करा. तसेच दोन प्रतिपगमन रेषांचा छेदनबिंदू काय असतो ते लिहा.

(ड) पुढे दिलेल्या वारंवारिता सारणीसाठी 'स्तंभालेख' (Histogram) काढा :

उलाढाल (००,००० रुपयांत)	फर्मसची संख्या
५० - १००	१५
१०० - १५०	८
१५० - २००	१२
२०० - २५०	१८
२५० - ३००	२२
३०० - ३५०	१०
३५० - ४००	२

(इ) पुढे दिलेल्या ५० नागरिकांच्या वारंवारिता सारणीवरून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

वय (वर्षे)	३० पेक्षा कमी	३१-४०	४१-५०	५१-६०	६१-७०	७१ पेक्षा जास्त
वारंवारिता	३	७	-	१६	८	२

- वर्गीकरणाची पद्धत कोणती ते लिहा.
- खुले वर्ग कोणते ते ओळखा व लिहा.
- न दिलेली वारंवारिता काढा.
- पाचव्या वर्गाचा वर्ग-मध्य काढा.
- चवथ्या वर्गाची वाढीव वर्ग-मर्यादा काढा.

प्र.६) पुढीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा :

[5x3=15]

(अ) पुढे दिलेल्या सौंदर्यस्पर्धेच्या निकालावरून प्राप्तांकाचा सहसंबंध-सहगुणक काढा :

परीक्षक 'अ'चा प्राप्तांक	१	५	६	७	८	२	४	३
परीक्षक 'ब'चा प्राप्तांक	१	७	६	२	८	४	५	३

(ब) पुढे दिलेल्या ७० कामगारांच्या उत्पन्नाच्या वारंवारिता सारणीसाठी 'बहुलक' काढा :

उत्पन्न (रु.)	१०००	१०००-२०००	२०००-३०००	३०००-४०००	४०००-५०००	५०००
	पेक्षा कमी					पेक्षा जास्त
कामगारांची संख्या	०८	१४	१३	२५	०७	०३

(क) पुढे दिलेल्या माहिती वरून X ची Y वरील समाश्रेयण रेषा काढा :

$\bar{X} = 80$, $\bar{Y} = 50$, $\sigma_x = 15$, $\sigma_y = 10$ and $\gamma = -0.4$ तसेच $Y = 60$ असताना X ची अंदाजित किंमत काढा.

(ड) पुढे दिलेल्या माहितीवरून एकत्रित प्रमाणित विचलन काढा :

कामगार	संख्या	सरासरी वेतन	प्रमाणित विचलन
पुरुष	८०	१५२०	०६
स्त्री	२०	१४२०	०५

- (इ) पुढे दिलेल्या माहितीसाठी लासपिअर्सचा किंमत निर्देशांक ११४.४ आहे तर Xची किंमत काढा :

वस्तु	किंमत		आधारभूत वर्षातील संख्या
	आधारभूत वर्ष	सद्य वर्ष	
अ	३६	४०	१००
ब	८०	९०	१२
क	४५	४१	X
ड	५	६	११००

प्र.7) पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा :

[8x1=08]

- (अ) पुढे दिलेल्या माहितीवरून कार्ल - पिअर्सनचा सहसंबंध सहगुणक काढा :

किंमत	२२	२४	२६	२८	३०	३२	३४	३६	३८	४०
मागणी	६०	५८	५८	५०	४८	४८	४८	४२	३६	३२

- (ब) (i) पुढे दिलेल्या माहितीसाठी विचलनाचा सहगुणक काढा :

१२, १८, १५, २०, १६

- (ii) पुढे दिलेल्या माहितीसाठी मध्य, मध्यगा व बहुलक काढा :

५, ८, ६, ४, १०, १५, १८, १०, १२

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 3

[3869]-105

F. Y. B. Com. Examination - 2010

COMPUTER CONCEPT AND PROGRAMMING

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.
- (3) Both the sections should be written in the same answer-book.

SECTION - I

Q.1) Attempt any four of the following : **[4x2=08]**

- (a) What is www (world wide web) ?
- (b) Define Analog and Digital Computers.
- (c) Define Search Engine.
- (d) Define Disk Cleaning.
- (e) Give name of the website which is related to Commerce.
- (f) What is Memory ? State its types.

Q.2) Attempt any four of the following : **[4x4=16]**

- (a) Explain different generations of Computer.
- (b) Explain Control Panel used in Windows O.S.
- (c) What is Output Device ? Discuss Monitor and Speaker as Output Devices.
- (d) Write short note on Power Point Presentation.
- (e) Explain E-market with its disadvantages.
- (f) Explain Floppy and Hard Disk as External Storage Devices.

Q.3) Attempt **any four** of the following : **[4x4=16]**

- (a) Draw a Structure of Computer ? Explain all parts in brief.
- (b) Explain elements/components of Windows O.S.
- (c) What is Printer ? Explain different types of Printers.
- (d) What is Internet and Intranet ? State their advantages.
- (e) Explain characteristics of Computer.
- (f) Explain Electronic Data Interchange (EDI).

SECTION - II

Q.4) Attempt **any four** of the following : **[4x2=08]**

- (a) Define Assets and Liabilities.
- (b) Define Capital Account.
- (c) Define Impersonal Account. State its role.
- (d) Define Order Processing.
- (e) What do you mean by VAT Bills ?
- (f) What is an Inventory Allocation ?

Q.5) Attempt **any four** of the following : **[4x4=16]**

- (a) Explain Invoice Entry.
- (b) Explain Concept of Sub-groups.
- (c) How to create a Sales Order ? Explain.
- (d) How to create a journal voucher for TDS ?
- (e) How to Alter and Modify a Company.
- (f) Explain Features of Tally.

Q.6) Attempt **any four** of the following :

[4x4=16]

- (a) Explain Chart of Account.
 - (b) Explain Profit and Loss Account.
 - (c) Explain Balance Sheet with example.
 - (d) How to create Debit and Credit Note for VAT.
 - (e) Explain Bill-wise Details.
 - (f) How to create a Purchase Order ?
-

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 3

[3869]-105

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) दोन्ही विभाग एकाच उत्तरपत्रिकेत सोडवावेत.

विभाग - १

प्र.1) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

[4x2=08]

- (अ) www (वर्ड वाइड वेब) म्हणजे काय ?
- (ब) ॲनोलॉग व डिजिटल संगणकाची व्याख्या लिहा.
- (क) 'शोध यंत्र'ची व्याख्या लिहा.
- (ड) 'डिस्क क्लिनिंग'ची व्याख्या लिहा.
- (इ) कोणत्याही दोन वेबसाइट ज्या वाणिज्य शाखेशी निगडित आहेत त्यांची नावे लिहा.
- (फ) स्मरणिका (मेमरी) म्हणजे काय ? त्यांचे प्रकार सांगा.

प्र.2) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

[4x4=16]

- (अ) वेगवेगळ्या पिढीच्या संगणकाचे विवरण करा.
- (ब) विंडोज वापर प्रणालीमधील कंट्रोल पॅनलचा वापर सांगा.
- (क) आऊटपूट डिव्हाइस म्हणजे काय ? मॉनिटर व स्पिकर आऊटपूट डिव्हाइस आहेत असे चर्चात्मक सांगा.
- (ड) पावर पॉइंटची व्याख्या लिहा.
- (इ) ई-मार्केटचे स्पष्टीकरण त्याच्या तोट्यासह स्पष्ट करा.
- (फ) 'फ्लॉपी डिस्क' व 'हार्ड डिस्क' हे बाह्य स्मरणकोशिका असे स्पष्टीकरण लिहा.

[3869]-105

5

P.T.O.

प्र.3) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

[4x4=16]

- (अ) संगणकाची यंत्रणाकृत स्पष्टीकरण त्याच्या सर्व उपकरणांसह स्पष्टीकरण आकृत करा.
- (ब) विंडोज वापर प्रणालीच्या वेगवेगळ्या घटकांचे विवरण करा.
- (क) प्रिंटर म्हणजे काय ? त्याच्या प्रकारांची माहिती द्या.
- (ड) इंटरनेट व इंटरनेट म्हणजे काय ? त्यांचे फायदे लिहा.
- (इ) संगणकाचे गुणधर्म लिहा.
- (फ) 'इलेक्ट्रॉनिक डेटा इंटरचेंज'चे स्पष्टीकरण द्या.

विभाग - २

प्र.4) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

[4x2=08]

- (अ) 'मालमत्ता' व 'देयता'ची व्याख्या लिहा.
- (ब) 'भांडवली खाते'ची व्याख्या लिहा.
- (क) अव्यक्तिगत खाते म्हणजे काय ? त्याचे नियम लिहा.
- (ड) प्रस्ताव (खरेदी प्रस्ताव) प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- (इ) 'वॉट बिल्स' म्हणजे काय ?
- (फ) इन्व्हेंटरी अलोकेशन म्हणजे काय ?

प्र.5) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

[4x4=16]

- (अ) 'इन्व्हॉइस एन्ट्री' म्हणजे काय ?
- (ब) सब-ग्रुपची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (क) सेल्स ऑर्डर कशी तयार करतात त्याचे स्पष्टीकरण द्या.
- (ड) टीडीएस साठी जनरल व्हावचर कसे तयार करतात त्याचे स्पष्टीकरण द्या.
- (इ) कंपनीमधील सुधारणा व बदल कसे करणार त्याचे स्पष्टीकरण द्या.
- (फ) टॅलीची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.6) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

[4x4=16]

- (अ) 'अकाऊंट ऑफ चार्ट'चे स्पष्टीकरण द्या.
 - (ब) प्रॉफिट व लॉस अकाऊंटचे स्पष्टीकरण द्या.
 - (क) बॅलन्सशीटचे उदाहरणासह स्पष्टीकरण द्या.
 - (ड) वॅटसाठी डेबिट व क्रेडिट नोट कशी तयार करतात ?
 - (इ) बिलानुसार सविस्तर माहिती लिहा.
 - (फ) 'परचेज ऑर्डर' कशी तयार करतात ते लिहा.
-

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-106

F. Y. B. Com. Examination - 2010

COMMERCIAL GEOGRAPHY

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
- (3) *Use of map stencil is allowed.*

Q.1) Answer the following upto 20 words each : (Any Ten) [20]

- (1) Define Commercial Geography.
- (2) Write any two names of Tertiary Economic Activities.
- (3) What is Absolute Location ?
- (4) Define Natural Resources.
- (5) Give two examples of Non-renewable Resources.
- (6) Mention any two Coniferous Forest Trees.
- (7) State two characteristics of Equatorial Forests.
- (8) What is Solar Energy ?
- (9) What does Density of Population Mean ?
- (10) Define Birth Rate.
- (11) Mention any two factors of Industrial Location.
- (12) Give any two disadvantages of Roads.
- (13) Define Tourism.

Q.2) Answer the following upto 50 words each : **(Any Two)** **[10]**

- (1) Determinism
- (2) Primary Economic Activity
- (3) Economic Importance of Forests
- (4) Iron and Steel Industry in India

Q.3) Answer the following upto 150 words each : **(Any Two)** **[20]**

- (1) Write merits and demerits of Air Transport.
- (2) Compare Commercial Farming and Subsistence Farming.
- (3) Give an account of Weber's Theory of Industrial Location.
- (4) Mention advantages and disadvantages of Dot Method.

Q.4) Answer the following upto 300 words each : **(Any Two)** **[30]**

- (1) Explain nature, scope and importance of Commercial Geography.
- (2) Discuss Population Characteristics of India.
- (3) Give an account of Geographical Factors influencing Tourism.
- (4) Write notes on the factors affecting Location of Industries.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-106

मराठी रूपांतर

व्यापारी भूगोल

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
- (3) नकाशा स्टेन्सील्स वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दहा) [20]

- (1) व्यापारी भूगोलाची व्याख्या लिहा.
- (2) तृतीय श्रेणीच्या आर्थिक व्यवसायाची दोन नावे लिहा.
- (3) सापेक्ष स्थान म्हणजे काय ?
- (4) नैसर्गिक साधनसंपदा म्हणजे काय ?
- (5) अपुनर्नवीकरणीय साधनसंपदेची दोन उदाहरणे लिहा.
- (6) सूचिपर्णी अरण्यातील वृक्षांची नावे लिहा.
- (7) विषुववृत्तीय जंगलाची दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
- (8) सौरऊर्जा म्हणजे काय ?
- (9) लोकसंख्येची घनता म्हणजे काय ?
- (10) जन्मदर म्हणजे काय ?
- (11) उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणावर परिणाम करणारे दोन घटक सांगा.
- (12) रस्ते वाहतुकीचे दोन तोटे सांगा.
- (13) पर्यटन म्हणजे काय ?

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) निसर्गवाद
- (2) प्राथमिक श्रेणीचे व्यवसाय
- (3) जंगलाचे आर्थिक दृष्टिकोनातून महत्त्व
- (4) भारतातील लोहपोलाद उद्योग

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) हवाई वाहतुकीचे फायदे व तोटे वर्णन करा.
- (2) व्यापारी शेती व उदरनिर्वाहक शेती तुलना करा.
- (3) वेबरचा उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (4) टिंब पद्धतीचे फायदे व तोटे सांगा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) व्यापारी भूगोलाचे स्वरूप, व्याप्ती व महत्त्व स्पष्ट करा.
- (2) भारतातील लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (3) पर्यटनावर परिणाम करणारे भौगोलिक घटक स्पष्ट करा.
- (4) उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणावर परिणाम करणारे घटक लिहा.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-107

F. Y. B. Com. Examination - 2010

CO-OPERATION

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
 - (3) *Answers should be precise and to the point.*
-
-

Q.1) Answer the following in 20 words each : (Any Ten)

[20]

- (1) What is Co-operation ?
- (2) What do you mean by Open Membership ?
- (3) Define Principle of Economy.
- (4) State causes of Slower Growth of Co-operatives before Independence.
- (5) Give two examples of Non-credit Co-operatives.
- (6) State two qualities of Leadership in Co-operative Movement.
- (7) Define Promoters.
- (8) State two responsibilities of Promoters.
- (9) What are Bye-laws ?
- (10) State two drawbacks of Primary Agriculture Credit Co-operative Society.
- (11) State two duties of Registrar of Co-operative Societies.
- (12) State steps of Registration of Co-operative Society.
- (13) Give two examples of Urban Non-credit Co-operatives.

Q.2) Answer the following in 50 words each : **(Any Two)** **[10]**

- (1) Explain Nature of Co-operation.
- (2) Explain importance of the Principle of Limited Interest on Capital.
- (3) Explain Promotion Process of Co-operative Society.
- (4) Explain Powers of Co-operative Registrar.

Q.3) Answer the following in 150 words each : **(Any Two)** **[20]**

- (1) Explain problems of Co-operatives of Weaker Sections.
- (2) Explain features of Co-operative Societies Act, 1912.
- (3) Explain types of Amendments of Bye-laws.
- (4) Explain impact of Co-operatives Societies Act, 1925 on Primary Agricultural Co-operative Societies.

Q.4) Answer the following in 300 words each : **(Any Two)** **[30]**

- (1) Explain in detail the basic principles of Co-operation.
 - (2) Explain role of State Government in Co-operative Movement in Maharashtra.
 - (3) Explain provisions and rules regarding Registration of Co-operative Society as given in Maharashtra State Co-operative Act, 1960.
 - (4) State and explain various laws relating to Non-agricultural Credit Co-operatives.
-

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-107

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दहा)

[20]

- (1) सहकार म्हणजे काय ?
- (2) 'खुले सभासदत्व' याचा तुम्हास काय अर्थबोध होतो ?
- (3) मितव्ययतेच्या तत्त्वाची व्याख्या करा.
- (4) स्वातंत्र्यापूर्वी सहकारी चळवळीच्या मंद प्रगतीची कारणे सांगा.
- (5) बिगर पत सहकारी संस्थांची दोन उदाहरणे सांगा.
- (6) सहकारी चळवळीतील नेतृत्वाचे दोन गुण सांगा.
- (7) प्रवर्तकाची व्याख्या करा.
- (8) प्रवर्तकाच्या दोन जबाबदाऱ्या सांगा.
- (9) उपविधी म्हणजे काय ?
- (10) प्राथमिक शेती सहकारी पतसंस्थेचे दोन दोष सांगा.
- (11) सहकारी संस्थांच्या निबंधकाची दोन कर्तव्ये सांगा.
- (12) सहकारी संस्थेच्या नोंदणीचे टप्पे सांगा.
- (13) नागरी बिगर पतसंस्थांची दोन उदाहरणे द्या.

[3869]-107

3

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) सहकाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) भांडवलावरील 'मर्यादित व्याज' या तत्त्वाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (3) सहकारी संस्थेची निर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- (4) सहकारी निबंधकाचे अधिकार स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) दुर्बल घटकांच्या सहकारी संस्थांच्या समस्या स्पष्ट करा.
- (2) १९१२च्या सहकारी संस्था कायद्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (3) 'उपविधी' मधील दुरुस्तीच्या पद्धती स्पष्ट करा.
- (4) १९२५च्या सहकारी कायद्याचा प्राथमिक शेती सहकारी संस्थांवरील प्रभाव स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) सहकाराची मूलतत्त्वे सविस्तर स्पष्ट करा.
- (2) महाराष्ट्राच्या सहकारी चळवळीतील राज्य सरकारची भूमिका स्पष्ट करा.
- (3) १९६०च्या महाराष्ट्र राज्य सहकारी कायद्यामधील सहकारी संस्थेच्या नोंदणीविषयक तरतूदी आणि नियम स्पष्ट करा.
- (4) बिगर शेती सहकारी पतसंस्थाविषयक विविध कायदे सांगा व स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-108

F. Y. B. Com. Examination - 2010

DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT

PAPER - I

DEFENCE ORGANISATION AND MANAGEMENT IN INDIA

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answer in 20 words each : (Any Ten)

[20]

- (1) Define 'Army'.
- (2) Introduce 'Navy'.
- (3) What is 'Air Force' ?
- (4) Write purpose of ASC.
- (5) Write aim of AOC.
- (6) Write role of EME.
- (7) Name Commands of Indian Army.
- (8) Name Commands of Indian Navy.
- (9) Write functions of Vice Chief of Air Staff.
- (10) Write responsibility of Chief of Naval Staff.
- (11) Who is the present Chief of Army ?
- (12) Who is the present Chief of Navy ?
- (13) Who is the Supreme Commander ?

Q.2) Answer in 50 words each : (Any Two) [10]

- (1) Write about INS VIRAT.
- (2) Write Development of Army after 1947.
- (3) Why Military is necessary to a Nation ?
- (4) Write role of Civil Defence.

Q.3) Answer in 150 words each : (Any Two) [20]

- (1) Write about National Security Council.
- (2) Write about Chief of Staff Committee.
- (3) Explain significance of NCC as a Second Line of Defence.
- (4) Explain characteristics, role and limitations of Infantry.

Q.4) Answer in 300 words each : (Any Two) [30]

- (1) Explain principles of Defence Organisation.
- (2) Write an essay on Administrative Services of Indian Army.
- (3) Write an essay on Supporting Arms of Indian Navy.
- (4) Explain characteristics, role and limitations of Indian Air Force.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-108

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतेही दहा)

[20]

- (1) भूदल व्याख्या द्या.
- (2) नौदल म्हणजे काय ?
- (3) हवाईदल म्हणजे काय ?
- (4) ए.एस.सी. प्रमुख हेतू नमूद करा.
- (5) ए.ओ.सी. प्रमुख हेतू लिहा.
- (6) इ.एम.इ. प्रमुख भूमिका कोणती ?
- (7) भारताच्या भूदलाचे कमान्ड्स लिहा.
- (8) भारतीय नौदलाचे कमान्ड्स लिहा.
- (9) उपहवाईदल प्रमुखाची कार्ये लिहा.
- (10) नौदल प्रमुखाची भूमिका लिहा.
- (11) भूदल प्रमुख कोण आहेत ?
- (12) नौदल प्रमुख कोण आहेत ?
- (13) भारताच्या सशस्त्र सेनादलाचा सुप्रीम कमान्डर कोण असतो ?

[3869]-108

3

P.T.O.

प्र.2) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) आय.एन.एस. विराट विषयी थोडक्यात लिहा.
- (2) भूदलाची १९४७नंतरची डेव्हलपमेन्ट थोडक्यात लिहा.
- (3) राष्ट्राला सशस्त्र सेनादलाची काय आवश्यकता असते ?
- (4) नागरी संरक्षणाची भूमिका थोडक्यात लिहा.

प्र.3) प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) 'राष्ट्रीय सुरक्षा समिती' टिपण लिहा.
- (2) 'चीफ ऑफ स्टाफ कमिटी' बाबत लिहा.
- (3) संरक्षणाची दुय्यम संघटना म्हणून एन.सी.सी.चे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (4) पायदळाची वैशिष्ट्ये, भूमिका व मर्यादा स्पष्ट करा.

प्र.4) प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) संरक्षण संघटनेची तत्त्वे स्पष्ट करा.
- (2) 'भारतीय स्थळसेनेतील प्रशासकीय सेवा' यावर निबंध लिहा.
- (3) भारतीय नौदलाचे सर्पोटिंग आर्म्स यावर निबंध लिहा.
- (4) भारतीय हवाईदलाची वैशिष्ट्ये, भूमिका व मर्यादा स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-109

F. Y. B. Com. Examination - 2010

BANKING AND FINANCE

(FUNDAMENTALS OF BANKING)

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
 - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Answer the following in 20 words each : (Any Ten)

[20]

- (1) Define Bank.
- (2) What is Liquidity ?
- (3) What is No Frills Account ?
- (4) What is meant by Demand Draft ?
- (5) What is Specimen Signature ?
- (6) What is Fixed Deposit ?
- (7) What is Minor Account ?
- (8) Define Promissory Note.
- (9) What is Order Cheque ?
- (10) What is Debit Card ?
- (11) What is Net Banking ?
- (12) What is full form of 'SWIFT' ?
- (13) What is Credit Card ?

Q.2) Answer the following in 50 words each : **(Any Two)** **[10]**

- (1) State origin of the word 'Bank'.
- (2) Explain procedure for Transfer of Bank Account.
- (3) State characteristics of 'Promissory Note'.
- (4) State importance of Technology in Banking.

Q.3) Answer the following in 150 words each : **(Any Two)** **[20]**

- (1) Explain procedure of Opening and Operating Current Account in the Bank.
- (2) State various types of Institutional Accountholders of Bank.
- (3) State Asset Side of Bank Balance Sheet.
- (4) State various types of Endorsements.

Q.4) Answer the following in 300 words each : **(Any Two)** **[30]**

- (1) Explain in detail the Secondary Functions of Commercial Banks.
- (2) Explain Methods of Remittances.
- (3) What is Credit Creation ? Explain process and limitations of Multiple Credit Creation.
- (4) What is Negotiable Instrument ? State definition and characteristics of a Cheque.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-109

मराठी रूपांतर

बँक व्यवसाय व वित्तपुरवठा

(बँक व्यवसायाची मूलतत्त्वे)

(नवीन २००८ पॅटर्न)

वेळ : ३ तास]

[एकूण गुण : ८०

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दहा)

[20]

- (1) बँकेची व्याख्या लिहा.
- (2) रोखता म्हणजे काय ?
- (3) झालर विरहित खाते म्हणजे काय ?
- (4) मागणी रोखा म्हणजे काय ?
- (5) नमूना सही म्हणजे काय ?
- (6) मुदत ठेव म्हणजे काय ?
- (7) अज्ञान व्यक्तीचे खाते म्हणजे काय ?
- (8) वचन चिठ्ठीची व्याख्या लिहा.
- (9) आदेश धनादेश म्हणजे काय ?
- (10) डेबिट कार्ड म्हणजे काय ?
- (11) नेट बँक व्यवसाय म्हणजे काय ?
- (12) 'SWIFT'चे पूर्ण रूप लिहा.
- (13) क्रेडिट कार्ड म्हणजे काय ?

[3869]-109

3

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) बँक या शब्दाची उत्क्रांती स्पष्ट करा.
- (2) बँक खाते हस्तांतरीत करण्याची पद्धती सांगा.
- (3) वचन चिड्डीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (4) बँक व्यवसायातील तंत्रज्ञानाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) बँकेत चालू खाते उघडण्याची व त्यावर व्यवहार करण्याची पद्धती सांगा.
- (2) बँकेतील संस्थात्मक खातेदारांचे वेगवेगळे प्रकार स्पष्ट करा.
- (3) बँक ताळेबंदाची मालमत्ता बाजू स्पष्ट करा.
- (4) पृष्ठांकनाचे वेगवेगळे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) व्यापारी बँकांची दुय्यम कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
- (2) पैसे पाठविण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा.
- (3) पतनिर्मिती म्हणजे काय ? बहुमुखी पतनिर्मितीची प्रक्रिया आणि मर्यादा स्पष्ट करा.
- (4) चलनक्षम दस्तऐवज म्हणजे काय ? धनादेशाची व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-110

F. Y. B. Com. Examination - 2010

MANAGERIAL ECONOMICS

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
 - (3) *Draw neat diagrams wherever necessary.*
-
-

Q.1) Answer the following in 20 words each : (Any Ten)

[20]

- (1) What is Business Forecasting ?
- (2) What is Exception to the Law of Demand ?
- (3) Define Demand.
- (4) What is Variable Cost ?
- (5) What is Investment for Expansion ?
- (6) What is Cross Elasticity of Demand ?
- (7) What is Marginal Cost ?
- (8) Define Private Goods.
- (9) What are Mergers ?
- (10) What is Profit Maximization Objective of the Firm ?
- (11) What is Markup Pricing ?
- (12) Write two Determinants of Demand.
- (13) What is Opportunity Cost ?

[3869]-110

1

P.T.O.

Q.2) Answer the following in 50 words each : **(Any Two)** **[10]**

- (1) State and explain the Law of Demand.
- (2) Explain need of Capital Budgeting.
- (3) Explain importance of Elasticity of Demand in Business Decisions.
- (4) Explain Investment Decision for Modernization.

Q.3) Answer the following in 150 words each : **(Any Two)** **[20]**

- (1) Explain Concept of Payback Period.
- (2) What is Income Elasticity of Demand ?
- (3) Elaborate on Utility Maximization Objective of the Firm.
- (4) Explain Barometric Indicators of Business Forecasting.

Q.4) Answer the following in 300 words each : **(Any Two)** **[30]**

- (1) Explain Concept of Cost Benefit Analysis.
- (2) What is Price Elasticity of Demand ? Explain various methods to measure Price Elasticity of Demand.
- (3) What are MNCs ? Explain role played by MNCs in the Development of Indian Economy.
- (4) Define Managerial Economics. Explain characteristics and scope of Managerial Economics.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-110

मराठी रूपांतर

व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र

(नवीन २००८ पॅटर्न)

वेळ : ३ तास]

[एकूण गुण : ८०

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) आवश्यक असेल तेथे सुबक आकृत्या काढा.
- (4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही दहा) [20]

- (1) व्यवसायाचे पूर्वानुमान म्हणजे काय ?
- (2) मागणीच्या नियमाचे अपवाद म्हणजे काय ?
- (3) मागणीची व्याख्या लिहा.
- (4) बदलता खर्च म्हणजे काय ?
- (5) विस्तारासाठी गुंतवणूक म्हणजे काय ?
- (6) मागणीची छेदक लवचिकता म्हणजे काय ?
- (7) सीमान्त खर्च म्हणजे काय ?
- (8) खाजगी वस्तू (मालमत्ता) म्हणजे काय ?
- (9) विलीनीकरण म्हणजे काय ?
- (10) उद्योगसंस्थेचे 'महत्तम नफा' ध्येय म्हणजे काय ?
- (11) 'मार्क-अप' किंमतनिर्धारण म्हणजे काय ?
- (12) मागणीचे दोन निर्धारक घटक लिहा.
- (13) वैकल्पिक खर्च म्हणजे काय ?

[3869]-110

3

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही दोन) [10]

- (1) मागणीचा नियम लिहा व स्पष्ट करा.
- (2) भांडवल अंदाजाची गरज स्पष्ट करा.
- (3) मागणीच्या लवचिकतेचे उद्योगसंस्थेच्या निर्णयप्रक्रिये संदर्भात महत्त्व स्पष्ट करा.
- (4) गुंतवणूकीच्या संदर्भात 'आधुनिकीकरण' स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही दोन) [20]

- (1) गुंतवणूकीवरील परताव्याचा सरासरी दर ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (2) मागणीची उत्पन्न लवचिकता म्हणजे काय ?
- (3) उद्योगसंस्थेचे 'उपयोगिता महत्तमीकरण ध्येय' स्पष्ट करा.
- (4) व्यवसायाच्या पूर्वानुमानात 'बॅरोमेट्रिक निदर्शक' स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही दोन) [30]

- (1) खर्च लाभ विश्लेषण स्पष्ट करा.
- (2) मागणीची किंमत लवचिकता म्हणजे काय ? मागणीची किंमत लवचिकता मोजण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा.
- (3) 'आंतरराष्ट्रीय व्यवसाय संस्था' म्हणजे काय ? भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या विकासात आंतरराष्ट्रीय व्यवसाय संस्थांचे योगदान स्पष्ट करा.
- (4) व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याख्या लिहा. व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती व वैशिष्ट्ये लिहा.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-111

F. Y. B. Com. Examination - 2010

OFFICE MANAGEMENT AND SECRETARIAL PROCEDURES

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
-

Q.1) Answer the following in 20 words each : (Any Ten)

[20]

- (1) What do you mean by an Office ?
- (2) What do you mean by Office Environment ?
- (3) Define Job Analysis.
- (4) What do you mean by Office Records ?
- (5) What is E-mail ?
- (6) What do you mean by Paperless Office ?
- (7) Define the term 'Communication'.
- (8) What is Training ?
- (9) What do you mean by Confidential Report ?
- (10) What is meant by Courier Service ?
- (11) Define the term 'Office Form'.
- (12) What do you mean by Quorum ?
- (13) Define Accounting Software.

Q.2) Answer the following in 50 words each : **(Any Two)** **[10]**

- (1) State elements of Office Management.
- (2) State importance of Job Measurement.
- (3) State methods of Training.
- (4) Explain Procedure of Handling of Incoming Mail.

Q.3) Answer the following in 150 words each : **(Any Two)** **[20]**

- (1) Explain factors responsible for choosing the location of an Office.
- (2) Explain functions of Modern Office.
- (3) Explain duties of Public Relation Office.
- (4) Explain Contents of Office Manual.

Q.4) Answer the following in 300 words each : **(Any Two)** **[30]**

- (1) Define the term 'Index'. Describe various Methods of Indexing.
- (2) Explain in details significance and barriers of Effective Communication.
- (3) Define Secretary. Explain various duties and responsibilities of Secretary.
- (4) Define Office Automation. Explain advantages and feasibility of Office Automation.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-111

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दहा)

[20]

- (1) कार्यालय म्हणजे काय ?
- (2) कार्यालयीन वातावरण म्हणजे काय ?
- (3) कार्य विश्लेषणाची व्याख्या द्या.
- (4) कार्यालयीन दफतर म्हणजे काय ?
- (5) E-mail म्हणजे काय ?
- (6) कागदपत्र विरहीत कार्यालय म्हणजे काय ?
- (7) संज्ञापन या संकल्पनेची व्याख्या करा.
- (8) प्रशिक्षण म्हणजे काय ?
- (9) गोपनीय अहवाल म्हणजे काय ?
- (10) निरोप्याची सेवा म्हणजे काय ?
- (11) कार्यालयीन प्रपत्र या संज्ञेची व्याख्या द्या.
- (12) गणसंख्या म्हणजे काय ?
- (13) अकाउंटिंग सॉफ्टवेअर म्हणजे काय ?

[3869]-111

3

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) कार्यालय व्यवस्थापनाचे घटक लिहा.
- (2) कार्य मोजमापाचे महत्त्व लिहा.
- (3) प्रशिक्षणाच्या पद्धती स्पष्ट करा.
- (4) आवकपत्र हाताळण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) कार्यालयीन स्थान निवडीचे घटक विस्तृत स्पष्ट करा.
- (2) आधुनिक कार्यालयाची कार्ये स्पष्ट करा.
- (3) जनसंपर्क अधिकाऱ्याची कर्तव्ये स्पष्ट करा.
- (4) माहिती पुस्तिकेतील बाबी स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) सूची या संज्ञेची व्याख्या लिहा. सूचीकरणाच्या विविध पद्धतींचे वर्णन करा.
- (2) प्रभावी संज्ञापनाचे महत्त्व आणि अडथळे सविस्तर लिहा.
- (3) सचिव या संज्ञेची व्याख्या द्या. सचिवाची वेगवेगळी कर्तव्ये आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.
- (4) कार्यालय स्वयंचलीकरणाची व्याख्या लिहा. स्वयंचलीकरणाची व्यवहार्यता आणि फायदे स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 7]

[Total No. of Printed Pages : 3

[3869]-112

F. Y. B. Com. Examination - 2010

ESSENTIALS OF E-COMMERCE

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.
- (3) Give illustrations wherever necessary.

SECTION - I

Q.1) Explain in brief **any four** of the following terms : **[08]**

- (a) IRC
- (b) Trojan Horse
- (c) Search Engine
- (d) E-business
- (e) Password
- (f) Firewall

Q.2) Answer **any three** of the following : **[12]**

- (a) What do you understand by Encryption Process ?
- (b) Explain briefly the following terms :
 - (i) Internet Naming Conventions
 - (ii) Downloading
- (c) Explain briefly the Secure E-payment Process Method.
- (d) Define E-commerce. Explain advantages of E-commerce.
- (e) What is B2B E-commerce ? Explain.

Q.3) Answer **any three** of the following : **[12]**

- (a) What is Internet ? Explain Procedure of Registering Internet Domain.
- (b) Explain Credit Cards as E-payment System. Explain its disadvantages.
- (c) Explain briefly the following terms :
 - (i) Digital Signature
 - (ii) Telnet
- (d) Explain scope and limitations of E-commerce.
- (e) Write a short note on B2C E-commerce.

SECTION - II

Q.4) Explain in brief **any four** of the following terms : **[08]**

- (a) Market Place
- (b) E-finance
- (c) Banners
- (d) E-procurement
- (e) Smart Card
- (f) Electronic Intermediaries

Q.5) Answer **any three** of the following : **[15]**

- (a) What is Direct Marketing ?
- (b) Write a short note on On-line Booking Procedure of Airlines.
- (c) Explain briefly the following term :
 - (i) E-banking
 - (ii) E-ticketing
- (d) Distinguish between Traditional Trading and E-trading.
- (e) Explain Status of E-commerce in India.

Q.6. Answer **any three** of the following : **[15]**

- (a) What are E-catalogues ? Explain benefits of E-catalogues.
- (b) Write a short note on Future of E-commerce.
- (c) Explain Seller Oriented Market Space.
- (d) What is One-to-one Marketing ?
- (e) What is Digital Economy ?

Q.7) Answer **any one** of the following : **[10]**

- (a) What is E-advertising ? Explain various means of Advertising.
 - (b) Discuss problems and opportunities in E-commerce in India.
-

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-113

F. Y. B. Com. Examination - 2010

CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Answer the following in 20 words each : (Any Ten) [20]

- (1) What is 'Business Ethics' ?
- (2) Define the term 'Food' under Prevention of Food Adulteration Act, 1954.
- (3) State any three rights of Consumers under Standards of Weight and Measures Act.
- (4) What is meant by 'Appropriate Government' under Right to Information Act.
- (5) State any three grounds for rejection to access information in certain cases.
- (6) State any three types of Advertising.
- (7) State any three responsibilities of Consumers.
- (8) Define the term 'Consumer Movement'.
- (9) State any three limitations of Voluntary Consumer Organisation.
- (10) State any three individual problems of Consumers.
- (11) Define the term 'Complaint' under Consumer Protection Act, 1986.
- (12) State any three problems related to Goods.
- (13) State any three barriers in Development of Consumer Movement in India.

Q.2) Answer the following in 50 words each : **(Any Two)** **[10]**

- (1) State role of Voluntary Consumer Organisation in controlling objectionable Advertisements.
- (2) Write a note on National Consumer Redressal Forum.
- (3) State ways to recognize Adulterated Food Articles.
- (4) State importance of Business Ethics.

Q.3) Answer the following in 150 words each : **(Any Two)** **[20]**

- (1) Explain methods and techniques of Consumer Education.
- (2) Explain problems of consumers related deficiencies in Services.
- (3) Explain features of Right to Information Act, 2005.
- (4) Explain provisions regarding Packaged Commodities under Standards of Weight and Measures Act.

Q.4) Answer the following in 300 words each : **(Any Two)** **[30]**

- (1) Explain composition and role of District, State and National Consumer Protection Council.
- (2) Explain Role of Government in developing 'Consumer Movement'.
- (3) Explain in detail Social Responsibilities of Business.
- (4) Explain Rights of Consumers as regards Weight and Measures.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-113

मराठी रूपांतर

ग्राहक संरक्षण आणि व्यावसायिक नीतिमूल्ये

(नवीन २००८ पॅटर्न)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दहा) [20]

- (1) 'व्यावसायिक नीतिमूल्ये' म्हणजे काय ?
- (2) अन्नभेसळ प्रतिबंधक कायदा, १९५४ नुसार 'अन्न' या संज्ञेची व्याख्या द्या.
- (3) वजनमाप परिमाण कायदानुसार ग्राहकांचे कोणतेही तीन हक्क सांगा.
- (4) माहितीचा अधिकार अधिनियम कायदानुसार 'समुचित शासन' म्हणजे काय ?
- (5) माहिती अधिकार कायदानुसार माहिती उघड करण्याविषयीचे तीन अपवाद सांगा.
- (6) जाहिरातीचे कोणतेही तीन प्रकार सांगा.
- (7) ग्राहकांच्या कोणत्याही तीन जबाबदाऱ्या सांगा.
- (8) ग्राहक चळवळ म्हणजे काय ?
- (9) स्वयंसेवी ग्राहक संघटनेच्या कोणत्याही तीन मर्यादा सांगा.
- (10) ग्राहकांच्या कोणत्याही तीन वैयक्तिक समस्या सांगा.
- (11) ग्राहक संरक्षण कायदा, १९८६नुसार 'तक्रार' या संज्ञेची व्याख्या द्या.
- (12) ग्राहकांच्या वस्तूविषयक तीन समस्या सांगा.
- (13) ग्राहक चळवळीच्या विकासातील तीन अडथळे सांगा.

[3869]-113

3

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) आक्षेपार्ह जाहिरातींच्या नियंत्रणाबाबत स्वयंसेवी ग्राहक संघटनेची भूमिका सांगा.
- (2) राष्ट्रीय ग्राहक तक्रार निवारण आयोग यावर टीप लिहा.
- (3) भेसळयुक्त पदार्थ ओळखण्याचे मार्ग सांगा.
- (4) व्यावसायिक नीतिमूल्यांचे महत्त्व सांगा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) ग्राहक शिक्षणाच्या पद्धती आणि तंत्रे स्पष्ट करा.
- (2) ग्राहकांच्या सेवेतील त्रुटीविषयक समस्या स्पष्ट करा.
- (3) माहितीचा अधिकार कायदा, २००५ची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (4) वजनमाप परिमाण अधिनियम, १९७६ नुसार परिवेष्टित वस्तूविषयक तरतूदी स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) जिल्हा, राज्य व राष्ट्रीय ग्राहक संरक्षण परिषदेची रचना व भूमिका स्पष्ट करा.
- (2) ग्राहक चळवळीच्या विकासातील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.
- (3) व्यवसायाच्या सामाजिक जबाबदाऱ्या सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- (4) ग्राहकांचे वजन व परिमाण याबाबतचे अधिकार स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-114

F. Y. B. Com. Examination - 2010

BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Answer in 20 words each : (Any Ten)

[20]

- (1) What is 'Intrapreneur' ?
- (2) What is 'Inflation' ?
- (3) What is 'Educational Environment' ?
- (4) State Concept of 'Business Environment'.
- (5) Explain Concept of 'Poverty'.
- (6) Define the term 'Entrepreneur'.
- (7) Explain the term 'Entrepreneurial Behaviour'.
- (8) What is 'Dynamics of Motivation' ?
- (9) Define the term 'Entrepreneurship'.
- (10) Explain Concept of 'Entrepreneurial as a Catalyst'.
- (11) What is 'MCED' ?
- (12) State any two names of Entrepreneurship in Economic Theory.
- (13) What is 'D.I.C.' ?

Q.2) Answer the following in 50 words each : **(Any Two)** **[10]**

- (1) Write a note on Natural Environment.
- (2) State Causes of Poverty.
- (3) Explain comparison between Entrepreneurial and Non-entrepreneurial Personality.
- (4) Explain importance of Entrepreneurship.

Q.3) Answer in 150 words each : **(Any Two)** **[20]**

- (1) Distinguish Inter-relationship between Entrepreneur and Environment.
- (2) What is Parallel Economy ? Explain Causes of Parallel Economy.
- (3) Write a detailed note on YASHADA.
- (4) Describe in detail Habits of Entrepreneurs.

Q.4) Answer the following in 300 words each : **(Any Two)** **[30]**

- (1) Describe in detail the Qualities of Successful Entrepreneur.
- (2) Explain Causes and Remedies of Unemployment.
- (3) Describe Entrepreneurial Career of Narayana R. Murthy.
- (4) Write a detailed note on Entrepreneurship Development Institute of India.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-114

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) प्रत्येकी २० शब्दांमध्ये उत्तरे लिहा : (कोणतेही दहा)

[20]

- (1) 'अंतःस्थ योजक' म्हणजे काय ?
- (2) 'चलनवाढ' म्हणजे काय ?
- (3) 'शैक्षणिक पर्यावरण' म्हणजे काय ?
- (4) 'व्यावसायिक पर्यावरणा'ची संकल्पना सांगा.
- (5) 'दारिद्र्य' ही संज्ञा स्पष्ट करा.
- (6) 'उद्योजक' या संज्ञेची व्याख्या द्या.
- (7) 'उद्योजकीय वर्तन' ही संज्ञा स्पष्ट करा.
- (8) 'प्रेरणांचे चलनशास्त्र' म्हणजे काय ?
- (9) 'उद्योजकता' या संज्ञेची व्याख्या द्या.
- (10) 'उद्योजक एक उत्प्रेरक'ची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (11) 'महाराष्ट्र उद्योजकता विकास केंद्र' (MCED) म्हणजे काय ?
- (12) उद्योजकतेतील आर्थिक सिद्धांताची कोणतेही दोन नावे सांगा.
- (13) 'जिल्हा उद्योग केंद्र' (DIC) म्हणजे काय ?

[3869]-114

3

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांमध्ये उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) नैसर्गिक पर्यावरणावर टीप लिहा.
- (2) दारिद्र्याची कारणे सांगा.
- (3) उद्योजक आणि बिगर उद्योजक व्यक्तींच्या व्यक्तिमत्त्वामधील फरक स्पष्ट करा.
- (4) उद्योजकतेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3) प्रत्येकी १५० शब्दांमध्ये उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) उद्योजक आणि पर्यावरण यामधील अंतर्गत परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
- (2) समांतर अर्थव्यवस्था म्हणजे काय ? समांतर अर्थव्यवस्थेची कारणे स्पष्ट करा.
- (3) यशदा (YASHADA) या संस्थेवर सविस्तर टीप लिहा.
- (4) उद्योजकांच्या सवयींचे सविस्तरपणे वर्णन करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ३०० शब्दांमध्ये उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) यशस्वी उद्योजकाचे गुण सविस्तरपणे वर्णन करा.
- (2) बेरोजगारीची कारणे आणि उपाययोजना स्पष्ट करा.
- (3) नारायण आर. मूर्ती यांच्या उद्योजकीय कारकिर्दीचे वर्णन करा.
- (4) 'भारतीय उद्योजकता विकास संस्था' यावर सविस्तर टीप लिहा.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-115

F. Y. B. Com. Examination - 2010

INSURANCE AND TRANSPORT

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Answer the following in 20 words each : (Any Ten)

[20]

- (1) What is Marine Insurance ?
- (2) Define Insurance.
- (3) What is Cattle Insurance ?
- (4) What is Double Insurance ?
- (5) What is Group Insurance ?
- (6) What is meant by Insurance Contract ?
- (7) What is Tourism ?
- (8) What is Transport ?
- (9) What is Domestic Tourism ?
- (10) What is Individual Tourism ?
- (11) What is Air Transport ?
- (12) State two advantages of Road Transport.
- (13) What is Tourist Guide ?

Q.2) Answer the following in 50 words each : **(Any Two)** **[10]**

- (1) Enumerate Customer Services with reference to Insurance.
- (2) Explain types of Marine Insurance.
- (3) Explain Scope of Transport.
- (4) State different types of Tourism.

Q.3) Answer the following in 150 words each : **(Any Two)** **[20]**

- (1) Explain features of Fire Insurance.
- (2) Explain advantages and disadvantages of Water Transport.
- (3) Explain factors of Tourism Product.
- (4) Explain Need of General Insurance Corporation.

Q.4) Answer the following in 300 words each : **(Any Two)** **[30]**

- (1) Explain Principles of Life Insurance.
- (2) Explain Organisation of General Insurance Corporation.
- (3) Explain Need and Importance of Transport.
- (4) Explain Development of Tourism in India.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-115

मराठी रूपांतर

विमा आणि वाहतुक

(नवीन २००८ पॅटर्न)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दहा) [20]

- (1) सागरी विमा म्हणजे काय ?
- (2) विम्याची व्याख्या द्या.
- (3) प्राणी विमा म्हणजे काय ?
- (4) दुहेरी विमा म्हणजे काय ?
- (5) समूह विमा म्हणजे काय ?
- (6) विमा करार म्हणजे काय ?
- (7) पर्यटन म्हणजे काय ?
- (8) वाहतुक म्हणजे काय ?
- (9) देशांतर्गत पर्यटन म्हणजे काय ?
- (10) वैयक्तिक पर्यटन म्हणजे काय ?
- (11) हवाई वाहतुक म्हणजे काय ?
- (12) रस्ते वाहतुकीचे दोन फायदे सांगा.
- (13) पर्यटक मार्गदर्शक म्हणजे काय ?

[3869]-115

3

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) विम्याशी संबंधित ग्राहक सेवांचे वर्णन करा.
- (2) सागरी विम्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (3) वाहतुकीची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- (4) पर्यटनाचे विविध प्रकार सांगा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) अग्नी विम्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (2) जल वाहतुकीचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.
- (3) पर्यटन उत्पादनाचे घटक स्पष्ट करा.
- (4) सर्वसाधारण विमा महामंडळाची गरज स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) आयुर्विम्याची तत्त्वे स्पष्ट करा.
- (2) सर्वसाधारण विमा महामंडळाचे संघटन स्पष्ट करा.
- (3) वाहतुकीची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
- (4) भारतातील पर्यटन विकास स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-116

F. Y. B. Com. Examination - 2010

MARKETING AND SALESMANSHIP

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answer the following in 20 words each : (Any Ten) [20]

- (1) What is Market and Marketing ?
- (2) State Elements of Marketing Mix.
- (3) What is Product Planning ?
- (4) What do you mean by 'Packing' ?
- (5) State any three objectives of Marketing ?
- (6) Define Salesmanship.
- (7) What is 'Market Segmentation' ?
- (8) Define Marketing Information System.
- (9) What do you mean by Direct Selling ?
- (10) What is Advertising Budget ?
- (11) What is Super Market ?
- (12) Define Rural Marketing.
- (13) Define Marketing Communication.

Q.2) Answer the following in 50 words each : **(Any Two)** **[10]**

- (1) Write a note on Political Environment.
- (2) Describe features of Personal Selling.
- (3) What is the importance of Rural Marketing in India ?
- (4) State Significance of Marketing.

Q.3) Answer the following in 150 words each : **(Any Two)** **[20]**

- (1) Describe Product Oriented Marketing Organisation.
- (2) Explain various Sales Promotion Techniques.
- (3) Write a detailed note on 'Market Segmentation'.
- (4) Describe recent trends in Modern Advertising.

Q.4) Answer the following in 300 words each : **(Any Two)** **[30]**

- (1) Explain in detail the Process of Selling.
- (2) State various approaches to the Study of Marketing.
- (3) Explain various functions of Marketing.
- (4) Write an explanatory note on 'Price Mix' and 'Promotion Mix'.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-116

मराठी रूपांतर

विपणन आणि विक्रयकला

(नवीन २००८ पॅटर्न)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न-पत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दहा) [20]

- (1) बाजारपेठ आणि विपणन म्हणजे काय ?
- (2) विपणन मिश्राचे घटक सांगा.
- (3) वस्तू नियोजन म्हणजे काय ?
- (4) संवेष्टन म्हणजे काय ?
- (5) विपणनाची कोणतीही तीन उद्दिष्टे सांगा.
- (6) विक्रयकलेची व्याख्या द्या.
- (7) 'बाजारपेठ प्रभागीकरण' म्हणजे काय ?
- (8) बाजारपेठ समाचार यंत्रणेची व्याख्या द्या.
- (9) प्रत्यक्ष विक्री म्हणजे काय ?
- (10) जाहिरातीचे अंदाजपत्रक म्हणजे काय ?
- (11) 'सुपर मार्केट' म्हणजे काय ?
- (12) 'ग्रामीण विपणन' या संज्ञेची व्याख्या द्या.
- (13) विपणन संदेशवहनाची व्याख्या द्या.

[3869]-116

3

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) 'राजकीय पर्यावरण' यावर टीप लिहा.
- (2) व्यक्तिगत विक्रयाची वैशिष्ट्ये विशद करा.
- (3) भारतामध्ये ग्रामीण विपणनाचे महत्त्व काय ते सांगा.
- (4) विपणनाचे महत्त्व सांगा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) वस्तूवर आधारित विपणन संघटन विशद करा.
- (2) विक्रयवृद्धीची विविध तंत्रे स्पष्ट करा.
- (3) 'बाजारपेठ प्रभागीकरण' यावर सविस्तर टीप लिहा.
- (4) आधुनिक जाहिरातीतील सध्याचे प्रवाह विशद करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) विक्रय प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.
- (2) विपणन अभ्यासातील विविध दृष्टिकोन सांगा.
- (3) विपणनाची विविध कार्ये स्पष्ट करा.
- (4) 'किंमत मिश्र' आणि 'विक्रयवृद्धी मिश्र' यावर स्पष्टीकरणात्मक टीप लिहा.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-117

F. Y. B. Com. Examination - 2010

FOUNDATION COURSE IN COMMERCE

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Answer the following in 20 words each : (Any Ten)

[20]

- (1) What is Amalgamation ?
- (2) What is Debit Card ?
- (3) What is Liberalisation ?
- (4) What do you mean by Consumerism ?
- (5) Define Affidavit.
- (6) What do you mean by Depository ?
- (7) What do you mean by Kaizen ?
- (8) Give meaning of the term 'Zero Based Budgeting'.
- (9) What do you mean by Mutual Funds ?
- (10) Write meaning of the term 'Primary Market'.
- (11) What do you mean by Niche Strategy ?
- (12) What do you mean by Hedging ?
- (13) Define the term 'Grapevine'.

Q.2) Answer the following in 50 words each : **(Any Two)** **[10]**

- (1) Explain role of the Share Certificate.
- (2) What is the role of NGO in India ?
- (3) What is the difference between Life and Non-life Insurance ?
- (4) Distinguish between Trade Association and Chamber of Commerce.

Q.3) Answer the following in 150 words each : **(Any Two)** **[20]**

- (1) Explain in brief, Important Labour Laws in the Country.
- (2) Explain reasons of Slow Development of Stock Exchange in India.
- (3) Describe Features of Regulated Markets in India.
- (4) Discuss Important Characteristics of Co-operative Sector.

Q.4) Answer the following in 300 words each : **(Any Two)** **[30]**

- (1) Discuss aims and functions of Maharashtra Chamber of Commerce and Industry and Agriculture, Mumbai.
- (2) Describe in detail the role of SEBI.
- (3) Write a detailed note on Malhotra Committee Report.
- (4) What are the Challenges of Globalisation before the Indian Public Sector.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-117

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतीही दहा)

[20]

- (1) समामेलन (Amalgamation) म्हणजे काय ?
- (2) डेबिट कार्ड म्हणजे काय ?
- (3) शिथिलीकरण म्हणजे काय ?
- (4) उपभोक्तावाद (Consumerism) म्हणजे काय ?
- (5) प्रतिज्ञापत्र (Affidavit) संकल्पनेची व्याख्या द्या.
- (6) निक्षेपस्थान (Depository) म्हणजे काय ?
- (7) कायझेन (Kaizen) म्हणजे काय ?
- (8) 'शून्याधारित अर्थसंकल्प' म्हणजे काय ?
- (9) म्युच्युअल फंड म्हणजे काय ?
- (10) प्राथमिक बाजारपेठ म्हणजे काय ?
- (11) एकमेव डावपेच (Niche Strategy) म्हणजे काय ?
- (12) द्वैधरक्षण (Hedging) म्हणजे काय ?
- (13) ग्रेपवाईन (Grapevine) संकल्पनेची व्याख्या द्या.

[3869]-117

3

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) भाग प्रमाणपत्रांचे स्थान काय ते स्पष्ट करा.
- (2) बिगर शासकीय संस्थांची भारतातील भूमिका काय ते सांगा.
- (3) जीवन विमा आणि मालमत्ता विमा यांच्यात फरक काय ते सांगा.
- (4) व्यापारी संघ आणि चेंबर ऑफ कॉमर्स यातील फरक स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची १५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) देशातील कामगार कायदे थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (2) भारतातील भागबाजारांच्या मंद विकासाची कारणे स्पष्ट करा.
- (3) भारतातील नियंत्रित बाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (4) सहकार क्षेत्राच्या महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) महाराष्ट्र चेंबर ऑफ कॉमर्स व इंडस्ट्रीज अँड अॅग्रिकल्चर, मुंबई यांची उद्दिष्टे आणि कार्ये यावर चर्चा करा.
- (2) सेबीची भूमिका सविस्तर वर्णन करा.
- (3) मल्होत्रा समिती अहवालावर सविस्तर टीप लिहा.
- (4) भारतीय सार्वजनिक क्षेत्रापुढे जागतिकीकरणाची कोणती आव्हाने आहेत ते सांगा.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 4

[3869]-118

F. Y. B. Com. Examination - 2010

PERSIAN GENERAL

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Define and illustrate **any ten** of the following :

[20]

- (1) لف و نشر
- (2) مراعاة النظر
- (3) تشبيهه
- (4) استعاره
- (5) تلميح
- (6) تجنيس زائد
- (7) تجنيس مزيل
- (8) رد العجز على الصدر
- (9) صنعت ابهام
- (10) مبالغة
- (11) تجاهل عارفانه
- (12) تجنيس مركب
- (13) تجنيس مضارع

Q.2) Define **any two** of the following :

[10]

(1) مرثیہ

(2) نظم

(3) غزل

(4) قصیدہ

Q.3) (A) Reproduce in your own words **any one** of the following :

[10]

(1) ماہی خنشی

(2) حکایت در توکل

(3) حکایت جد و جہد

(B) Write **any one** of the following :

[10]

(1) Style of Ghalib

(2) Literary works of Hafiz Shirazi

(3) Life and sketch of Saadi Shirazi

Q.4) (A) Explain **any five** couplets of the following in English, Urdu, Marathi or Persian :

[12]

(1) خدایا جہاں پادشاہی تراست

زما خدمت آید خدائی تراست

(2) عاقلی ، دیوانہ ای را دادند

کز کہ چه بر خود می پسندی این گزند

(3) در صف گلہا بدید او ناگہان

کہ گل پز مردہ ای گشتہ نہان

- (4) گر نیست جمال و رنگ و بویم
آخر نه گیاهِ باغِ اویم
- (5) گرای زاهد دعای خیر می گوئی مرا این گو
که آن آورده کوی بتان آورده تر بادا
- (6) این چهره زیبای تو رشکِ بتان آزاری
هر چند و صفت می کنم درحسن زان بالاتری
- (7) قرار و جواب زحافظ طبع مدارای دوست
قرار چیست صبوری کدام و خواب کجا

(B) Translate **any two** of the following passages into English, Urdu or Marathi :

[08]

(1) یکے را از سلوک مرضے ہائل بود کہ اعادتِ ذکر آں
ناکردن اولے طائقہ از حکمائے یونان متفق شدند کہ مرا
این درد را دوائے نیست مگر زہرہ آدمی کہ بہ چندیں
صفت موصوف باشد بفرمود طلب کردن دہقان پسرے را
یافتند بران صورت کہ حکیمان گفتہ بودند۔

(2) یکے در صنعتِ کشتی گرفتن سرآمدہ بود سہ صد و شصت
قیدفاخر دانستے و ہر روز ازاں بنوعے کشتی گرفتے مگر
گوشہ خاطرش باجمال یکے از شاگردان میلے داشت سہ
صدر پنجاہ و نہ بندش در آموخت مگر یک بند کہ در
تعلیم آں دفع انداختے و تاخیر کردے فی الجملہ پسر در

(A) Summarise **any two** of the following :

(١) الحريق

(٢) مصرُ العزيزة

(٣) اللَّعْب

(٤) كَلْبِي

(B) Write the term in Arabic **any two** of the following :

(١) الشهور الميلادية

(٢) ايام الاسبوع

(٣) عشرة الفاظ للفندق

(C) Write a letter in Arabic to the Company Manager.

[10]

كُتِبَ الرَّسَالَةَ فِي الْعَرَبِيَّةِ إِلَى مُدِيرِ الشَّرْكَةِ .

OR

(C) Write a letter in Arabic to the Business Manager

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 4

[3869]-119

F. Y. B. Com. Examination - 2010

ARABIC GENERAL - I

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Q.1) Translate into English or Urdu or Marathi **any two** of the following : [20]

(الف) كَانَ مُحَمَّدٌ نَائِمًا فِي فِرَاشِهِ وَالسَّاعَةُ عَشْرٌ وَاللَّيْلُ
كُلُّهُ ظَلَامٌ وَ بَرْدٌ وَالدُّنْيَا سَاكِنَةٌ لَيْسَ فِيهَا إِلَّا صَوْتُ
الشُّرْطَى فِي الشَّارِعِ . ثُمَّ سَمِعَ مُحَمَّدٌ صِرَاحًا فِي
الخَارِجِ فَقَامَ مِنْ فِرَاشِهِ وَفَتَحَ الشِّبَاكَ وَأَطْلَّ مِنْهُ
فَرَأَى حَرِيْقًا فِي بَيْتِ جَارِهِ . وَهُوَ بَيْتُ صَاحِبِهِ
إِبْرَاهِيمَ الَّذِي يَلْعَبُ مَعَهُ كُلَّ يَوْمٍ . فَانزَلَ يَجْرِي
لِيَنْظُرَهُ فَمَا وَجَدَهُ . فَدَخَلَ الْبَيْتَ فِي وَسَطِ النَّارِ
 . وَوَصَلَ إِلَى غُرْفَةِ إِبْرَاهِيمَ وَنَادَاهُ . فَقَامَ إِبْرَاهِيمُ
مَرْعُوبًا . فَأَخَذَ مُحَمَّدٌ بِيَدِهِ .

(ب) هَلْ رَأَيْتَ كَلْبِي هُوَ لَطِيفٌ وَ جَمِيلٌ وَلَوْنُهُ أَبْيَضُ
وَشَعْرُهُ طَوِيلٌ وَأَرْجُلُهُ طَوِيلَةٌ . وَرَأْسُهُ كَبِيرٌ وَهُوَ
يَمْشِي وَرَأْيِي دَائِمًا وَعِنْدَ مَا أَقْعُدُ يَلْعَبُ مَعِي . وَإِذَا
جَاعَ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رِجْلِي وَفَتَحَ فَمَهُ الْكَبِيرَ فَاجِي
لَهُ بِلُقْمَةٍ خُبْزٍ وَكُوبٍ لَبَنٍ . فَيَهْرُ ذَيْلَهُ وَيَأْكُلُ وَإِذَا
رَأَى أَكْلًا غَيْرَهُ لَا يَقْرِبُهُ لِأَنَّهُ تَعَوَّدَ أَنْ لَا يَأْكُلَ إِلَّا
مِنْ يَدِي . وَهُوَ صَاحِبُ قَطِّتِنَا الْكَبِيرَةِ . يَلْعَبُ مَعَهَا
وَتَلْعَبُ مَعَهُ مَعَ أَنَّ الْكِلَابَ وَالْقَطَطَ أَعْدَاءُ . وَهُوَ
يُرَافِقُ أَبِي إِذَا خَرَجَ لِلصَّيْدِ . لِأَنَّهُ كَلَبُ صَيْدٍ .

(ج) هُوَ فِي الْحَيَاةِ مُرْفَهُ وَمُنْعَمٌ
وَمُعَلِّمٌ يُنْبِيكَ مَا لَا تَعْلَمُ
يَطْوِي بِكَ الدُّنْيَا وَإِنَّكَ هَهُنَا
لَمْ تَتَّقِلْ فَكَأَنَّ رَأْسَكَ يَحْلُمُ
مِنْ كُلِّ أَرْجَاءِ الْبِلَادِ حَدِيثُهُ
وَيُكَلِّ اَكْسِنَةَ الْوَرَى يَتَكَلَّمُ
وَلَكُمْ سَمِعْنَا فِي الْمَسَاءِ وَفِي الضُّحَى
شَخْصًا عِلْمِي بَعْدِ النَّوَى يَتَرَنَّمُ
عَجَبًا لِمُعْجَزَةِ الْعُلُومِ وَفَضْلِهَا
كَمْ لِلْعُلُومِ عَلَى الْبَرِيَّةِ أَنْعَمُ

Q.2) (A) Translate into Arabic **any five** of the following : [10]

- (1) The student is going to the school.
- (2) The girl is sitting on the chair.
- (3) There is a student in a class.
- (4) His office is far from his home.
- (5) In the fridge there is an apple.
- (6) There is a newspaper on the table.

(B) Translate into English **any five** of the following : [10]

- (١) هسى مشغولة فى مكتبها .
- (٢) مكتبه بعيد من بيته .
- (٣) على النافذة ستارة .
- (٤) هذه المدرسة جيدة .
- (٥) الولد ذكى .
- (٦) الكرسي مريح .

Q.3) Explain with examples **any two** of the following : [10]

- (١) المبتداء والخبر
- (٢) حروف الهجاء
- (٣) المضاف والمضاف اليه

Q.4) (A) Summarise any two of the following : [10]

(١) الحريق

(٢) مصرُ العزيزة

(٣) اللَّعَب

(٤) كَلْبِي

(B) Write the term in Arabic any two of the following : [10]

(١) الشهور الميلادية

(٢) ايام الاسبوع

(٣) عشرة الفاظ للفندق

(C) Write a letter in Arabic to the Company Manager. [10]

أكتب الرِّسالة في العَرَبية إلى مُديرِ الشَّرْكة -

OR

(C) Write a letter in Arabic to the Business Manager. [10]

أكتب الرِّسالة في العَرَبية إلى مُديرِ الشَّرْكة التِّجارية

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[3869]-120

F. Y. B. Com. Examination - 2010

ADDITIONAL ENGLISH

(New 2008 Pattern)

Text Prescribed : *The Joy of Reading Literature*

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) (A) Read paragraph carefully and find single words for each of the phrases given below : **(Any Four)** **[04]**

I felt both annoyed with and sympathetic towards Gangu. “Why couldn’t this stupid man find another woman to marry ?” I said to myself. I was certain that she would not stick to him for more than a few days. If he had been better off financially, she might have stuck on for six months or so but now I was sure the marriage would not last more than a few days.

- (a) to be angry with
- (b) to be sure of
- (c) to be considerate towards
- (d) to hold to
- (e) to continue

(B) Fill in the blanks with appropriate phrasal verbs given in the brackets. Use appropriate tense form : **(Any Four)** [04]

[look up, take down, live up, turn on, brush away, turn up]

- (a) Meenakshi gently _____ the leaf from her hair.
- (b) You should _____ notes in the class for better understanding.
- (c) Sheela has _____ to her parents' expectations by winning a gold medal in sports.
- (d) _____ the meaning of the word in the dictionary.
- (e) _____ the T.V. I want to watch the President's address to the nation.

(C) Add a suffix to the following words to make another word : **(Any Four)** [04]

- (a) leak _____
- (b) manage _____
- (c) perform _____
- (d) employ _____
- (e) serve _____

(D) Give antonyms of the following words : **(Any Four)** [04]

- (a) interior –
- (b) absence –
- (c) disapproval –
- (d) sane –
- (e) destruction –

Q.2) Answer **any one** of the following in detail : [16]

- (a) Comment on the title of the story "*The Gift of the Magi*".
- (b) Attempt a character sketch of Gangu.

Q.3) Answer **any one** of the following in detail : [16]

- (a) Describe central idea of the poem, "*Where the Mind is Without Fear*".
- (b) Explain main ideas expressed by Robert Frost in "*Stopping by Woods on a Snowy Evening*".

Q.4) Answer **any two** of the following in short : [16]

- (a) Narrate sequence of events that led Paul to finally manage a room in Hotel Stefani.
- (b) What does Nehru say about the people on the other side of the border ?
- (c) How does advertising have an adverse effect on the mind and life of the young ?
- (d) Describe way in which Paul and Patricia discovered who Mr. Markie was.

Q.5) Answer **any two** of the following in short : [16]

- (a) Comment on the theme of 'Sonnet 29'.
- (b) Write a note on Wordsworth's attitude towards nature in "*The World is too much with Us*".
- (c) Who can, according to Emily Dickinson, best define victory ? Why ?
- (d) Why does the poet Langston Hughes refer to himself as the "*darker brother*" ?

Total No. of Questions : 7]

[Total No. of Printed Pages : 4

[3869]-121

प्रथम वर्ष वाणिज्य परीक्षा - 2010

व्यावहारिक व उपयोजित मराठी

(नवीन २००८ पॅटर्न)

अभ्यासपुस्तके : (१) आत्मसंवाद

(२) व्यावहारिक मराठी

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध ५०० शब्दांत लिहा : [10]

- (1) विद्यार्थ्यांच्या आत्महत्या
- (2) जागतिक तापमानवाढ आणि भारत
- (3) विद्यार्थ्यांचे मोबाइल वेड (ललित)

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २० शब्दांत लिहा : [10]

- (1) आत्मचरित्र लेखनाच्या प्रेरणा कोणत्या ?
- (2) कोणत्याही चार दलित आत्मकथनांची नावे सांगा.
- (3) सुनीलच्या दातातून कळा का येऊ लागल्या ?
- (4) कोंडविलकरांना कांबळे गुरुजी गावाबद्दल काय सांगतात ?
- (5) महात्मा फुलेंचा कोणता विचार यशवंतरावांच्या मनात ठसला ?
- (6) सूर्यकांत शूटिंगच्या वेळी कोणते धाडस करतात ?

[3869]-121

1

P.T.O.

- (7) मॉडर्नच्या हॉस्टेलवर अनिल अवचट कोणते उपद्ब्याप करतात ?
- (8) नलिनीचे पहिले कॉन्ट्रॅक्ट किती रुपयांचे असते ?
- (9) जनाबाई गिन्हे यांच्या आत्मकथनाचे नांव काय ?
- (10) डॉ. कलाम आपल्या वडीलांविषयी काय सांगतात ?
- (11) सन्मान हॉटेल हातातून गेल्यावर विठ्ठल कामतांच्या वडीलांना आई कसा धीर देते ?
- (12) प्रताप पवार हॅरिस छपाई मशीन अखेर किती किंमतीला खरेदी करतात ?
- (13) अनिल अवचट यांच्या कोणत्याही तीन पुस्तकांची नांवे सांगा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५० शब्दांत लिहा : **[05]**

- (1) सामना जिंकल्यावर मैदानावर काय घडते ?
- (2) अनिल अवचटांना शिक्षावाल्याचा कोणता अनुभव येतो ?

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर १५० शब्दांत लिहा : **[10]**

- (1) आपली किंमत शोधण्यासाठी विठ्ठल कामत काय करतात ?
- (2) यशवंतरावांच्या व्यक्तिमत्त्वाची जडणघडण कसकशी झाली ते लिहा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : **[20]**

- (1) मुंबई महापालिकेत 'जनसंपर्क अधिकाऱ्याची' जागा भरावयाची आहे. वृत्तपत्रातील जाहिरातीनुसार आयुक्तांच्या नांवे अर्ज तयार करा.
- (2) 'संकल्पसिद्धी प्रतिष्ठानने' आदिवासी भागात अंध, अपंग मुलांसाठी नव्याने शाळा सुरु केली आहे. या शाळेसाठी शासनाचे अनुदान मिळावे म्हणून प्रतिष्ठानने केलेल्या अर्जावर वित्तीय अधिकाऱ्यासाठी टिप्पणी लेखन करा.
- (3) भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालयाच्या रौप्यमहोत्सवानिमित्त विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्यासाठी व्यवस्थापन मंडळाची बैठक झाली. या बैठकीचे इतिवृत्त लिहा.
- (4) शिव छत्रपती क्रीडा मंडळातर्फे राज्यस्तरीय स्पर्धा भरविण्यात येणार आहेत. विजेत्या खेळाडूंना देण्यासाठी स्मृतिचिन्हे, चषक तयार करून घेण्यासाठीची निविदा मंडळातर्फे मागविण्यात येत आहे. त्यासाठी निविदा सूचना लिहा.

प्र.6) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

[10]

- (1) शहरात स्वार्डन फ्ल्यूची साथ पसरू नये यासाठी नागरिकांनी कोणती काळजी घ्यावी यासंबंधी आरोग्य खात्यातर्फे सूचना करणारे जाहिर निवेदन तयार करा.
- (2) पुढीलपैकी एका विषयावर वृत्तपत्रासाठी जाहिरातीचा मसूदा लिहा :
 - (अ) सी.एफ.एल.चे दिवे
 - (ब) पाणी शुद्ध करणारे घरगुती उपकरण

प्र.7) (अ) खालील उताऱ्याचे $\frac{2}{3}$ सारांशलेखन करून समर्पक शीर्षक द्या :

[05]

दृष्टिदोषावर वरदान ठरलेला चष्मा सांभाळायचा म्हणजे एक कटकटच वाटते. चष्म्याची बऱ्याच वेळा काढघाल करावी लागते त्यामुळे घर, ऑफिस, बस, शिक्षा किंवा कुठेही चष्मा विसरला जातो. उपयोगात आणायचा नसतो तेव्हा तर चष्मा ही एक चक्क अडगळ वाटू लागते. यावर मात करण्यासाठी प्रथम डोळ्यात बसवता येतील अशी भिंगे बनवण्याचा प्रयत्न झाला. पण त्याचा फारसा उपयोग झाला नाही. त्यातूनच पुढे १८८७मध्ये काचेच्या कॉन्टॅक्ट लेन्सचा शोध लागला. १९३८मध्ये काचे ऐवजी प्लॅस्टिकच्या लेन्स वापरात आल्या. त्यातही काही अडचणी येत गेल्या. परंतु संशोधकांनी त्यावर मात करण्याचा प्रयत्न चालूच ठेवला. अलिकडे तुम्ही दिसता कसे याला फार महत्त्व आले आहे. जाड भिंगांचा चष्मा उपयुक्त कितीही असला तरी व्यक्तिमत्व उठावदार होण्यात तो अडसरच ठरत आला आहे. म्हणून कॉन्टॅक्ट लेन्सचा शोध वरदान ठरला असेच म्हणावे लागले.

[१११ शब्द]

किंवा

(ब) खालील इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा :

[05]

The most important and urgent task before our leadership is to get all the forces for constructive change together and deploy them in a mission mode. India is a country of one billion people with numerous religions and communities. It offer a wide spectrum of ideologies, besides its geographic diversity. This is our greatest strength. However, fragmented thinking, compartmentelized planning and isolated efforts are not yielding results. The people have to come together to create harmonious India.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 3

[3869]-122

F. Y. B. Com. Examination - 2010

SANSKRIT

(अमरभारती)

(New 2008 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 60

Q.1) Translate into English or Marathi **any two** from section 'A' and **any two** from section 'B' from the following passages : [20]

पुढीलपैकी 'अ' विभागातील कोणत्याही दोहोंचे व 'ब' विभागातील कोणत्याही दोहोंचे इंग्रजीत किंवा मराठीत भाषांतर करा : [20]

SECTION - A (विभाग - अ)

- (1) सभामण्डपा लतापल्लवादिभिश्चित्रविचित्रतोरणैः, गणेशमूर्तयः सुवर्णमौक्तिकाघलङ्कारैः, मूर्तीनां पूजास्थानानि कदलीदलैः पुष्पमालारङ्गावलिदीपावलिभिः सुशोभितानि । प्रभातकाले सवाद्यं मूर्तिपूजनं, सायंकाले व्याख्यानकीर्तनप्रवचनैर्ज्ञानसंवर्धनं, रात्रौ गायनवादनभजनादिभिः परमेश्वरगुणसंकीर्तनादिकार्यक्रमः । मूर्तिविसर्जनसञ्चलनमप्येतादृशम् । तस्य वर्णनं १८९४ वत्सरस्य केसरिपत्रे वर्तते ।
- (2) तस्य वचनं श्रुत्वा विक्रमादित्यः भाण्डारिकमाहूय अभणत्, “भो भाण्डारिक ! अमुं स्तुतिपाठकं भाण्डारगुहे नीत्वा महार्घाणि रत्नानि दर्शय । ततोऽयं यावन्ति रत्नानि, अन्यान्यपि वस्तूनि गृहीतुमिच्छति, तावन्ति गुहणतु” । तदनन्तरं भाण्डारिकस्तं भाण्डारे नीत्वा दिव्यानि अनेकानि वस्तूनि अदर्शयत् । स्तुतिपाठकोऽपि स्वेप्सितवस्तूनि रत्नानि च गृहीत्वा परिपूर्णमनोरथः राजसमीपमागत्य भणति ।

- (3) अथासौ महीपतिः सूच्या प्रविद्ध इव तच्छयनं त्यक्त्वा तत्क्षणादेवोत्थितः बभाषे -
अहो ज्ञायतामत्र प्रच्छादनपटे मत्कुणो यूका वा नूनं तिष्ठति, येनाहं दष्टः
इति । अथ ये कञ्चुकिनस्तत्र स्थितास्ते सत्वरं प्रच्छादनपहं गृहीत्वा सूक्ष्मदृष्ट्या
वीक्षाञ्चक्रुः । अत्रान्तरे स मत्कुणः चापल्यात् खट्वान्तं प्रविष्टः । सा
मन्दविसर्पिणी तु वस्त्रसन्ध्यन्तर्गता तैर्हृष्टा व्यावादिता च ।

SECTION - B (विभाग - ब)

- (1) मया तु विविधं वन्यं संचितं पुरुषर्षभ ।
तवार्थं पुरुषव्याघ्र पम्पायास्तीरसंभवम् ॥
एवमुक्तः स धर्मात्मा शबर्या शबरीमिदम् ।
राघवः प्राह विज्ञाने तां नित्यमबहिष्कृताम् ॥
- (2) सन्ततिस्तु पशुस्त्रीणां रसस्याष्टगुणा परा ।
वस्त्रधान्यहिरण्यानां चतुस्त्रिद्विगुणा परा ॥
प्रपन्नं साधयन्नर्थं न वाच्यो नृपतेर्भवेत् ।
साध्यमानो नृपं गच्छन्दण्डो दाण्यश्च तद्धनम् ॥
- (3) रथस्यैकं चक्रं भुजगयमिताः सप्त तुरगा
निरालम्बो मार्गश्चरणविकलः सारथिरपि ।
रविर्यातेवान्तं प्रतिदिनमपारस्य नभसः
क्रियासिद्धिः सत्त्वे भवति महतां नोपकरणे ॥

Q.2) Explain with reference to the context **any one** from section 'A' and **any one** from section 'B' : [10]

'अ' विभागातील कोणत्याही एकाचे व 'ब' विभागातील कोणत्याही एकाचे
संदर्भासह स्पष्टीकरण करा : [10]

SECTION - A (विभाग - अ)

- (1) महोपकारं चाध्यक्षं प्रग्रहेणाभिभूजयेत् ।
(2) धर्मोऽयं गृहमेधिनां निगदितः ख्यार्तेर्लघुः स्वर्गदः ।

SECTION - B (विभाग - ब)

- (1) रे भिक्षो, तव कामिनी नहि नहि प्राणप्रिया यष्टिका ।
(2) पुत्रादपि धनभाजां भीतिः, सर्वत्रैषा विहिता नीतिः ।

Q.3) Write a long answer of **any one** of the following from section 'A' and **any one** from section 'B' : [20]

'अ' विभागातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे व 'ब' विभागातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा : [20]

SECTION - A (विभाग - अ)

(1) Which were the purposes of Lokmanya Tilak to start 'Ganesh Festival' ?

गणेशोत्सव सुरु करताना लोकमान्य टिळकांच्या पुढे कोणती उद्दिष्टे होती ?

(2) Write an essay on 'गाणनिव्याधिकारः'

'गाणनिव्याधिकारः' यावर निबंध लिहा

SECTION - B (विभाग - ब)

(1) Write summary the of lesson 'जिजाकृतः हितप्रबोधः'

'जिजाकृतः हितप्रबोधः' या पाठाचा सारांश लिहा.

(2) Explain any five types in 'काव्यशास्त्रविनोदः' with examples.

'काव्यशास्त्रविनोदः' या पाठातील कोणतेही पाच प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

Q.4) Write short notes on **any one** from section 'A' and **any one** from section 'B' : [10]

'अ' विभागातील कोणत्याही एकावर व 'ब' विभागातील कोणत्याही एकावर विवेचक टीप लिहा : [10]

SECTION - A (विभाग - अ)

(1) मूलकर्तव्यानि

(2) Character Sketch of 'दुष्यन्त'.

दुष्यन्ताची व्यक्तिरेखा.

SECTION - B (विभाग - ब)

(1) याज्ञवल्क्यः ।

(2) Character Sketch of 'शबरी'.

शबरीची व्यक्तिरेखा.

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[3869]-123

प्रथम वर्ष वाणिज्य परीक्षा - 2010

हिन्दी

(नया पाठ्यक्रम)

समय : 3 घण्टे]

[पूर्णांक : 70

पाठ्यपुस्तकें : (1) साहित्यधारा : गद्यसंग्रह

संपादक : पुणे विद्यापीठ हिंदी अध्ययन मंडल

(2) साहित्यधारा : काव्यसंग्रह

संपादक : पुणे विद्यापीठ हिंदी अध्ययन मंडल

सूचनाएँ :

(1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

(2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं ।

प्र.1) (अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिये : [06]

(1) हल्कू ने जाड़े की रात किस प्रकार बिताई ?

(2) आशुतोष ने पाजेब की चोरी का अपराध क्यों स्वीकार किया ?

(3) भोलाराम का जीव यमदूत को चकमा देकर क्यों भाग गया ?

(4) कुहरे में लिपटी दिल्ली का वर्णन कीजिये ।

(आ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिये : [06]

(1) कवि जयशंकर प्रसाद ने भारत देश की महिमा किन शब्दों में अभिव्यक्त की है ?

(2) 'ग्रामयुवती' कविता में ग्राम्य नारी जीवन का यथार्थ कैसे अभिव्यक्त हुआ है ?

(3) 'प्रेत का बयान' कविता के व्यंग्य को स्पष्ट कीजिये ।

(4) 'बौनों की दुनिया' कविता में चित्रित सामाजिक विषमता को स्पष्ट कीजिये ।

[3869]-123

1

P.T.O.

प्र.2) (अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिये : [06]

- (1) – “मैं न पढ़ी, न लिखी, बेटा मैं क्या बात करूँगी। तुम कह देना माँ अनपढ़ हैं, कुछ जानती-समझती नहीं। वह नहीं पूछेगा।”
- (2) इस समाज का चित्रण भी वही कलम करेगी जो किसी रुपये की गुलाम नहीं, बल्कि बेकार पड़ी है, उन बेकारों के हुजूमी की तरह उनके साथ चलती है, उनसे बोलती है, उनकी सुनती है।
- (3) “मधुमक्खी से मैंने यह सीखा है कि जहाँ तक ज्ञान का सवाल है, छोटे या बड़े जिस स्थल से ज्ञान मिले उसका संचय करो लेकिन जहाँ तक सम्पदा का प्रश्न है, केवल काम चलाने भर के लिये जितनी आवश्यकता हो, उतना ही संकलन करो।”

(आ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिये : [06]

- (1) मानव का रचा हुआ सूरज
मानव को भाप बनाकर सोख गया।
पत्थर पर लिखी हुई यह
जली हुई छाया
मानव की साख्री है।
- (2) सभी ओर बहनें है, सभी ओर भाई हैं।
सभी ओर कन्हैया ने गायें चरायी हैं
जिन्दगी की मस्ती का आकुलता भोर एक,
बंसी की धुन सभी ओर एक।
- (3) सुख क्या यही है ?
बदलता तो किंचित् नहीं है
जो पर्दे - यह खिड़की - ये गमले

प्र.3) टिप्पणियाँ लिखिये :

(अ) ताजमहल का निर्माण ।

[04]

अथवा

(अ) 'भोलाराम का जीव' कहानी का व्यंग्य ।

[04]

(आ) 'वीणावादिनी वर दे' कविता का प्रतिपाद्य ।

[04]

अथवा

(आ) 'वरदान माँगूंगा नहीं' कविता में कवि की संघर्षशीलता ।

[04]

(इ) निम्नलिखित में से किन्हीं छह प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिये : [06]

- (1) मुन्नी ने तीन रूपए किसलिए बचाकर रखे थे ?
- (2) महात्मा गांधी ने गाय के बारे में क्या कहा है ?
- (3) 'दिल्ली में एक मौत' कहानी में किसकी मौत हुई है ?
- (4) चीफ की दावत में किसने रंग भर दिया ?
- (5) राष्ट्र के चरित्र का असली लोहा कहाँ बनता है ?
- (6) कवि के अनुसार स्वार्थ और परमार्थ किसके बिना संभव नहीं है ?
- (7) ग्राम युवती किसकी आहट पाकर रास्ते में रुकती है ?
- (8) 'प्रेत का बयान' कविता में प्रेत को कौन-सी बीमारी का पता नहीं है ?
- (9) अभिशाप मिलने पर भी कवि किस पथ से भागना नहीं चाहता ?
- (10) कवि के अनुसार सभी ओर गायें किसने चराई हैं ?

प्र.4) (अ) निम्नलिखित में से किसी एक पत्र का प्रारूप तैयार कीजिये :

[06]

- (1) राजन / रजनी पाटील, हनुमाननगर, अहमदनगर से हिंदी व्याख्याता पद के लिये सचिव, रयत शिक्षण संस्था, सातारा के नाम आवेदनपत्र लिखता / लिखती है ।
- (2) माधव / माधवी शिंदे, ५०७, शांतिभुवन, नासिक से अपने शहर की बिजली की समस्या का ब्यौरा देते हुए समाचार पत्र 'दैनिक लोकसत्ता' के सम्पादक के नाम पत्र लिखता / लिखती है ।

(आ) निम्नलिखित विज्ञापन अथवा वार्तालेखन का नमूना तैयार कीजिये : [06]

- (1) स्वस्थ और सुंदर बालों के लिये आयुर्वेदिक तेल का विज्ञापन ।
- (2) महाविद्यालय में संपन्न 'वार्षिक स्नेह सम्मेलन' का वार्तालेखन ।

(इ) निम्नलिखित में से किन्हीं छह वाक्यों को शुद्ध करके लिखिये : [06]

- (1) अचानक हवा तेज चलने लगी ।
- (2) हमारा सरकार बड़ा क्रियाशील है ।
- (3) विजय चूहे को बहुत डरता है ।
- (4) मेरे को पुस्तक दो ।
- (5) उसका आत्मा परमात्मा में विलीन हो गया ।
- (6) छत से गिरते ही उसका प्राण निकल गया ।
- (7) उस कार्यक्रम में अनेक श्रोता उपस्थित थे ।
- (8) उसने यह काम करा ।

प्र.5) (अ) निम्नलिखित में से किन्हीं सात शब्दों के हिंदी पारिभाषिक शब्द लिखिये : [07]

- (1) Advice
- (2) Cash
- (3) Debit
- (4) Exemption
- (5) Freight
- (6) Import
- (7) Job
- (8) Offer
- (9) Recovery
- (10) Subsidy

(आ) निम्नलिखित में से किसी एक विषय का कल्पना-विस्तार कीजिये : [07]

- (1) जहाँ चाह वहाँ राह ।
- (2) बुरी संगत से अकेला भला ।
- (3) लालच बुरी बला है ।

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-124

F. Y. B. Com. Examination - 2010

GUJARATI

(New 2009 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

-
- પ્ર.૧) નીચેમાંથી કોઈ પણ એક વિષય પર નિબંધ લખો : [૧૬]
- (૧) શિક્ષણ અને સમાજ
(૨) તમે જોયેલો અકસ્માત
(૩) પ્રદૂષણ આજની સમસ્યા
(૪) તમને ગમતો ખેલાડી
- પ્ર.૨) કોઈ પણ એક પ્રશ્નનો સવિસ્તર ઉત્તર લખો : [૧૬]
- (૧) દ્વિરેફનું જીવનકવન વર્ણવો.
(૨) દ્વિરેફની વાર્તાઓમાં જોવા મળતું સમાજનું દર્શન
- પ્ર.૩) નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક પ્રશ્નનો સવિસ્તર ઉત્તર લખો : [૧૬]
- (૧) સુંદરમ્ની કવિતાઓમાં પ્રભુભક્તિ
(૨) સુંદરમ્ની કવિતાઓમાં સૌંદર્યવર્ણન
- પ્ર.૪) (અ) ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ એક) [૦૮]
- (૧) જમનાનું દુઃખ
(૨) કંકુડી અને કાનિયા વચ્ચેનો પ્રેમ
- (બ) ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ એક) [૦૮]
- (૧) 'નવા વર્ષની ઉષાને' કાવ્યમાં કવિની માગણી
(૨) 'ભવભવને ઘાટે' કવિતામાં કવિનો તલસાટ

[3869]-124

1

P.T.O.

પ્ર.૫) (અ) પૂર્વાપર સંબંધ લખો : (એક પદ - એક ગદ્ય) [૦૮]

(૧) તારે થાળ મારું બધું જીવ્યું ભરું.

(૨) બાળકની આતુર, તે આંખથી ઊઠેલું.

(૩) એમાં શું રહ્યું છે તે ચૂસ ચૂસ કરે છે ?

(૪) ધરતી તો કાંઈ ઓછું જ બોલવાની હતી ?

(બ) હોસ્ટેલમાં રહેતા ભાઈને અભ્યાસનું મહત્ત્વ સમજાવતો પત્ર લખો. [૦૮]

અથવા

(બ) તમારી કોલેજમાં યોજાયેલ સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમનો અહેવાલ તૈયાર કરો. [૦૮]

[3869]-125

F. Y. B. Com. Examination - 2010

SINDHI

(Arabic)

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

سوال ۱- هيٺين مان ڪن ٻه ذهن سوالن جا جواب
انتڪل 20 لفظن ۾ لکو:-
[20]

۱. نشا جو بيمان سرپر ڏسي، ليڪا ڪويتا
تهليائيءَ جي اکين ۾ آنسون ڇو اچي ويا؟
۲. علي بيگ بلوچ دٻئي ڪهڙي سلسلي ۾ آيو هو؟
۳. ليڪ ڪوورڊن شرما کي ترڙ تي ڇا جو
نشان هو؟
۴. نريش سنڌيائيءَ کي ڪهڙي شردانگي ڏني؟
۵. پالڻي وٽ ڪيت ۾ ڪم ڪرڻ لاءِ ڪهڙو هاري هو؟
۶. جانگيءَ کي ڪهڙا شونق هئا؟
۷. شيوڪرام جي دل جي ڪهڙي اڀل ڪاهڻي؟
۸. عمر بادشاهه، مارئيءَ کي ڪهڙي بهاني سان
قيد ڪيو؟
۹. ننڍا سان ڪهڙو دوکو ٿيو هو؟
۱۰. ٻوڏ پرعاش ۽ وزير جي قبوليت نامي ۾
ڪهڙو شرط لکيل هو؟
۱۱. ديپئيءَ جي گهر اچڻ تي، پرپتيءَ کيس
ڪيئن ڪيڪاريو؟

۱۲. ليڪا ايشوري جو توائي، ڪانوينٽ گهٽيءَ
گهٽيءَ مان رکشا ۾ چڙهندي ڊرائيور کي
ڇا چيو؟

۱۳. پتا جي ديهانت تي ڀرتيءَ جي ماءُ کيس
ڪهڙو مڻو ڏنو؟

سوال ۲ - هيٺين مان ڪن ٻه ٻن سوالن جا جواب

[10] اٽڪل 50 لفظن ۾ لکو:-

۱. دنيا ۾ بنياد جي ڪهڙي اهميت آهي؟
۲. شاه صاحب ايشور جي بنگلي ڪهڙي نالي
نوني ڪئي آهي؟
۳. شاعر دلگير مرتيو لکي ۽ امر لکي مان
ڪهڙو لکي بهتر سمجهيو آهي؟ ڇو؟
۴. 1 انسان کي مڪتي ڪيئن ملي سگهندي؟

سوال ۳ - هيٺين مان ڪن ٻه ٻن سوالن جا جواب

[20] اٽڪل 150 لفظن ۾ لکو:-

۱. آرتيءَ جي ڪردار تڱاري ڪريو.
۲. مينهن جي عييب مهتا جو ذڪر ڪريو.
۳. ليڪي گورڊن شرما، زينت جو ڪردار ڪيئن
پيش ڪيو آهي؟
۴. نوٽ زمين تي برسات جي ورڪا ڪيئن ٿي؟

[30]

سوال ۴. هيٺين مان ڪي ٻه ٻه مضمون اٽڪل 300

لفظن ۾ لکو:-

۱. ڪلاڪار جي آتم ڪٿا

۲. سماج ۾ عورت جو درجو

۳. انات آئسٽرم ۾ ٻه ڪلاڪ

۴. وگيان جا چمتعار

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-125

SINDHI

(Devnagri)

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

सुवाल-1) हेठियनि मां किनि बि डुहनि सुवालनि जा जवाब अटिकल 20 लफज़नि में लिखो : [20]

- (1) निशा जो बेजान सरीर डिसी, लेखिका कविता टहिल्याणीअ जे अखियुनि में आंसू छो अची वया ?
- (2) अली बेग बलोच डुबई कहिड़े सिलसिले में आयो हो ?
- (3) लेखक गोवर्धन शर्मा खे निरिड़ ते छाजो निशान हो ?
- (4) नरेश संत्याणीअ खे कहिड़ी श्रधांजली डिनी ?
- (5) पालणे वटि खेत में कमु करण लाइ कहिड़ो हारी हो ?
- (6) जानकीअ खे कहिड़ा शौक हुआ ?
- (7) शेवकराम जे दिल जी कहिड़ी अबलाखा हुई ?
- (8) उमर बादशाह, मारुईअ खे कहिड़े बहाने सां कैद कयो ?
- (9) निशा सां कहिड़ो दोखो थियो हो ?
- (10) बोध प्रकाश ऐं वज़ीर जे कबूल्यत नामे में कहिड़ो शर्तु लिखयल हो ?
- (11) दीप्तीअ जे घरि अचण ते, प्रीतीअ खेसि कीअं खीकारियो ?
- (12) लेखिका ईश्वरी जोतवाणी कान्वेंट घिटीअ मां रिक्शा में चढ़ंदे ड्राईवर खे छा चयो ?
- (13) पिता जे देहान्त ते, प्रीतीअ जी माउ खेसि कहिड़ो महिणो डिनो ?

सुवाल-2) हेठियनि मां किनि बि बिनि सुवालनि जा जवाब अटिकल 50 लफ़्जनि में लिखो : [10]

- (1) दुनिया में बुनियाद जी कहिड़ी अहिम्यत आहे ?
- (2) शाह साहिब ईश्वर जी बंदगी कहिड़े निराले नमूने कई आहे ?
- (3) शाइर दिलगीर मृत्यू लोक ऐं अमर लोक मां कहिड़ो लोक बहיתर सम्झयो आहे ? छे ?
- (4) इंसान खे मुक्ती कीअं मिली सघंदी ?

सुवाल-3) हेठियनि मां किनि बि बिनि सुवालनि जा जवाब अटिकल 150 लफ़्जनि में लिखो : [20]

- (1) आरतीअ जी किरदार निगारी करियो.
- (2) मेंहिं जी अजीब ममता जो जिक्र करियो.
- (3) लेखक गोवर्धन शर्मा, ज़ीनत जो किरदार कीअं पेश कयो आहे ?
- (4) ठोठि ज़मीन ते बरसात जी वर्खा कीअं थी ?

सुवाल-4) हेठियनि मां के बि ब मज़्मून अटिकल 300 लफ़्जनि में लिखो : [30]

- (1) कलाकार जी आत्मकथा
- (2) समाज में औरत जो दर्जो
- (3) अनाथ आश्रम में ब कलाक
- (4) विज्ञान जा चमत्कार

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 6

[3869]-126

F. Y. B. Com. Examination - 2010

FRENCH

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Use of dictionary is not allowed.*

Q.1) Écrivez un dialogue :

[10]

- (A) Maryse va passer deux ans à Strasbourg. Elle cherche un petit appartement meublé dans un quartier calme. Elle eut un appartement avec une salle de bains et un parking, dans un immeuble moderne. Elle va chez l'agent immobilier. Elle demande le prix. Ecrivex le dialogue.

OU

- (B) Jacques s'arrête à la station-service pour faire le plein d'essence sans plomb. Il veut faire vérifier l'huile, l'eau et la pression des pneus. Son pare-brise est sale. Il veut un reçu. Ecrivez le dialogue avec le pompiste.

Q.2) Écrivez une lettre :

[10]

- (A) Gérard écrit une lettre à la société BATTA à Milan en Italie. Sa directrice Coralie Dupont va en voyage d'affaires à cette société. Gérard écrit les détails du voyage; la date d'arrivée, le nom de son hôtel, la date du retour, les numéros des vols d'arrivée et du départ.

OU

- (B) Vous êtes importateur de vêtements. Vous écrivez une lettre à la marque française 'CHAPEL' qui fabrique des chapeaux. Vous demandez les prix et les produits.

Q.3) (A) Traduisez en anglais : [10]

En France, les nombreuses agences de location proposent des voitures de marques françaises et étrangères. Les agences locales offrent des tarifs plus avantageux que les agences internationales, mais vous devrez généralement rendre la voiture là où vous l'avez louée, et non dans une autre ville.

Il faut avoir vingt et un ans minimum (vingt-cinq dans certaines agences) pour pouvoir louer une voiture.

Vous devrez présenter un permis de conduire valable et une pièce d'identité.

On vous demandera une caution, formalité dont vous pourrez régler le montant par carte de crédit.

(B) Traduisez en anglais : [10]

Alain Dumar est en voyage d'affaires en Suisse. Il a un rendez-vous et il est à la frontière de la France et la Suisse. Il est à la douane.

Le douanier : Bonjour! Votre passeport, s'il vous plaît.

Alain : Voilà, monsieur.

Le douanier : Vous venez en vacances ?

Alain : Non, c'est un voyage d'affaires. Je vais à Zurich.

Le douanier : Vous n'avez rien à déclarer ?

Alain : Non, rien du tout.

Le douanier : Je dois fouiller vos bagages.

Alain : Oh, non! C'est pas vrai. Vous en avez pour longtemps ?

Le douanier : Quinze minutes, maximum.

Q.4) Compréhension :

Lisez le texte suivant et répondez en français aux questions suivantes.

Claire veut ouvrir un compte dans une banque à Angers.

L'employé : Vous désirez ?

Claire : Je vais travailler à Angers pendant six mois à partir de janvier et je voudrais ouvrir un compte.

L'employé : Oui, vous avez une pièce d'identité, s'il vous plaît ?

Claire : Oui. Tenez, ma carte d'identité.

L'employé : Vous êtes de Strasbourg ?

Claire : Oui. J'ai Déjà un compte dans votre banque à Strasbourg.

L'employé : Vous avez une adresse à Angers ?

Claire : Oui, c'est le 6, rue Saint-Etienne.

L'employé : Votre profession ?

Clarie : Chef du personnel chez ITEX.

(A) Répondez aux questions suivantes : **[02]**

(1) Pourquoi Claire va-t-elle dans la banque ?

(2) Quelle est l'adresse de Claire ?

(B) Dites vrai ou faux : **[04]**

(1) Claire est ingénieur.

(2) Claire a un compte dans cette banque à Angers.

(3) Claire va travailler à Angers après février.

(4) Elle va être à Angers pendant 6 mois.

(C) Mettez au négatif : [02]

Vous avez une adresse.

(D) Donnez l'infinitif : [02]

tenez, desirez

Q.5) Grammaire et vocabulaire :

(A) Mettez au négatif : [06]

(1) Elle a besoin d'une signature.

(2) Je voudrais réserver une table.

(3) Vous voulez vérifier l'huile.

(B) Complétez avec les prépositions qui conviennent : [02]

(1) Nous prenons le train _____ Paris.

(2) Il a une chambre _____ l'hôtel Concorde.

(C) Mettez les verbes entre parenthèses aux temps/modes indiqués : [03]

(1) Isabelle (chercher – présent) un grand hôtel.

(2) Le directeur (vouloir – futur) voir l'usine.

(3) Lucille (venir – passé composé) de Bruxelles.

(D) Trouvez l'objet direct : [05]

(1) La famille cherche l'hôtel.

(2) Elsa reçoit les demandes de réservations.

(3) Je veux cet emploi.

(4) Vous prenez le train à la gare d'Austerlitz.

(5) Jeanne présente son permis de conduire.

(E) Mettez au pluriel : [04]

(1) J'ai mon permis de conduire.

(2) Tu peux louer une voiture.

(F) Choisissez le bon mot :

[05]

- (1) Un habitant de l'Espagne est _____.
 - (a) allemand
 - (b) danois
 - (c) espagnol
- (2) La SNCF, c'est _____.
 - (a) le réseau ferré français
 - (b) une gare à Paris
 - (c) un hôtel
- (3) Le directeur commercial coordonne les activités _____.
 - (a) de marketing
 - (b) administratifs
 - (c) comptables
- (4) Le 1er janvier est _____.
 - (a) l'anniversaire de l'Armistice
 - (b) le Nouvel An
 - (c) l'Assomption
- (5) On peut retirer de l'argent 24h/24h, 7 jours sur 7, _____.
 - (a) aux distributeurs automatiques
 - (b) à la banque
 - (c) au trésor public

(G) Dites vrai ou faux :

[05]

- (1) Le directeur technique anime les activités de vente.
 - (2) En France, l'unité monétaire est l'euro.
 - (3) En France, l'employeur peut proposer des chèques-déjeuner aux employés.
 - (4) La fête du Travail, c'est le 2 mai.
 - (5) Les chambres de commerce sont financées par la taxe professionnelle payée par les entreprises.
-

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 6

[3869]-127

F. Y. B. Com. Examination - 2010

GERMAN

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Q.1) Beantworten Sie ZEHN der folgenden Fragen !

[20]

- (1) Was wollen Sie werden ? Warum ?
- (2) Nenne drei Nachbarländer Deutschlands !
- (3) Warum lernen Sie Deutsch ?
- (4) Beschreiben Sie Ihre Wohnung !
- (5) Haben Sie Ärger Mit Nachbarn ? Warum oder warum nicht ?
- (6) Was soll man gegen Schlafstörungen tun ?
- (7) Nennen Sie Wahrzeichen von Pune !
- (8) Was kann man mit dem Videophone Machen ?
- (9) Sie möchten zur Arbeit ins Büro gehen. Was ziehen Sie an ?
- (10) Was haben Sie letztes Jahr erlebt ?
- (11) Wie finden Sie das Schulsystem in Ihrem Land ?
- (12) Was finden Sie im Beruf am Wichtigsten ?
- (13) Was machen Sie am Wochenende ?

Q.2) Lesen Sie den folgenden Text und beantworten Sie die Fragen !

Frau Müller ist aus Mannheim. Sie lebt seit drei Jahren im Altenheim, welches in der Stadtmitte liegt. Es hat einen Schönen Park und eine gemütliche Cafeteria. Die alten Menschen haben auch einen Shuttlebus, um in die Stadt fahren zu können. Mit ihren 69 Jahren sucht Frau Müller noch immer Menschen, um die sie sich kümmern oder mit denen sie sich unterhalten kann. Sie besucht oft ältere Frauen, die allein in ihrer Wohnung leben und Hilfe brauchen, wie z.B. einkaufen, die Wohnung aufräumen, vorlesen usw. Ihre Adressen bekommt sie vom Sozialamt. Zweimal wöchentlich singt sie abends in einem Gesangverein, das heißt : Mehrere Menschen singen in einer Gruppe Volkslieder, Kirchenlieder usw.

So vergeht kein Tag, an dem sie nicht irgend etwas unternimmt und trotzdem fühlt sie sich oft einsam und ist traurig. Ihr Sohn, der in Hamburg eine Arztpraxis hat, besucht sie gewöhnlich nur einmal im Jahr, an Weihnachten. Und ihr ehemaliger Mann - von dem sie geschieden ist - lebt im Ausland. Von dem hört sie sowieso nie etwas.

(A) Fragen : [08]

- (1) Wo liegt das Altenheim ? Ist Frau Müller zufrieden ?
- (2) Was macht Frau Müller in ihrer Freizeit ?
- (3) Was bedeutet ein Gesangverein ?
- (4) Beschreiben Sie die Familie von Frau Müller !

(B) Sind die folgenden Aussagen richtig oder falsch ? [02]

- (1) Frau Müller wohnt mit ihrer Familie in Mannheim.
- (2) Frau Müller singt und spielt Klavier in einem Gesangverein.
- (3) Ihr Sohn wohnt in Hamburg.
- (4) Sie ist von ihrem Mann geschieden.

Q.3) (A) Übersetzen Sie den folgenden Text ins Englisch oder Marathi ! [10]

Also, ich ärgere mich immer über die Straßenmusikanter. Warum tut man nichts gegen diese laute Musik ?

Ich finde, man sollte das ganz verbieten. Die Straße ist doch kein Konzertsaal.

Genau. Wenn ich ein Geschäft hätte, würde ich mich über die Musiker beschweren. Oft spielen sie direkt vor den Ein- und Ausgängen und stören den Geschäftsverkehr. Die könnten doch auch woanders spielen.

Straßennusik ? Darüber rege ich mich nicht auf. Die Musik in der Kaufhäusern ist doch genauso laut. Die müßte man dann auch verbieten. Meinen Sie nicht ?

(B) Übersetzen Sie ins Deutsche ! [10]

- (1) My apartment has four rooms and a kitchen.
- (2) He has to wake up Sonal at 7 O'clock.
- (3) Wash your pullover and water the flowers !
- (4) I have fever, so I have to stay in bed.
- (5) The students are worried about their exam.

Q.4) GRAMMATIK Und Wort Schatz :

(A) Ergänzen Sie das Perfekt ! [05]

bleiben, zeigen, nehmen, erzählen, schreiben

- (1) Wem _____ du den Brief _____ ?
- (2) Die Frau _____ uns von ihrer Familie _____.
- (3) Er _____ seinem Freund sein Zimmer _____.
- (4) In den Ferien _____ meine Mutter zuhause _____.
- (5) Peter _____ meine Bücher _____.

(B) Bilden Sie die Fragen ! (**nur drei**) [03]

- (1) In den Ferien fahre ich nach Frankreich.
- (2) Herr Meier hat heute Geburtstag.
- (3) Der Vater muß Hans um 7 Uhr wecken.
- (4) Die Kinder spielen in dem Garten.

(C) Ergänzen Sie die Modalverben ! (**nur sechs**) [03]

- (1) Sie _____ einen Film ansehen.
- (2) _____ er viel arbeiten ?
- (3) Ich _____ ein Mittagessen für vier Personen kochen.
- (4) Der Student _____ für vierzehn Tage Bücher ausleihen.
- (5) Wie oft _____ er das Medikament nehmen ?
- (6) Sie _____ hier nicht rauchen.
- (7) Welche Musik _____ Du nicht ?

(D) Ergänzen Sie die Endungen ! (**nur sechs**) [06]

- (1) Im letzt ___ Monat ist Meena mit ihrem neu ___ Auto nach Mumbai gefahren.
- (2) Wem gehört dieses groß ___ Haus mit dem gemütlich ___ Garten ?
- (3) Zwei jung ___ Studentinnen wollen ein ruhig ___ Zimmer mieten.
- (4) Mit herzlich ___ Grüßen möchte ich dieser lang ___ Brief beenden.
- (5) Der alt ___ Mann sitzt an der klein ___ Ecke und denkt an seine Jugend.
- (6) Der Vater ist stolz auf seine klug ___ Tochter und seinen intelligent ___ Sohn.
- (7) Nach meiner letzt ___ Prüfung, fahre ich lieber mit meinem best ___ Freund nach Goa.

- (E) Ergänzen Sie die Personalpronomen ! (**nur drei**) [03]
- (1) Was schenkst _____ deiner Schwester zum Geburtstag ?
_____ möchte ich ein Buch schenken.
 - (2) Hans ist müde. Man muss _____ ins Bett bringen.
 - (3) Die Schuhe sind sauber. Wer hat _____ geputzt ?
 - (4) Heute ist die Party bei Sofia. Kommt ihr mit ? Ja,
_____ hat _____ eingeladen.
- (F) Ergänzen Sie die richtigen Verbformen ! (**nur vier**) [02]
- (hören, fahren, nehmen, sprechen, machen)
- (1) Im Auto _____ er die Cassette von seinem Sprachkurs.
 - (2) Einmal im Monat _____ Giovanna und Herbert nach Italien.
 - (3) Der Zweite Gast _____ den Schweinebraten und den Apfelsaft.
 - (4) Salih _____ mit seinen Kollegen immer Deutsch.
- (G) Ergänzen Sie die Possessivpronomen ! (**nur vier**) [02]
- (1) Montag kann sie nicht arbeiten, _____ Hals tut weh.
 - (2) Ravi und _____ Freund kommen aus Indien.
 - (3) Du, Sonja, ist das _____ Auto ? Nein.
 - (4) Wir lernen Hindi. _____ Lehrer heißt Herr Mishra.
 - (5) "Monika, was macht _____ Mann ?"
- (H) Ergänzen Sie die Präpositionen ! (**nur vier**) [02]
- (1) Alka interessiert sich _____ _____ Theater.
 - (2) Die Lehrerin ist zufrieden _____ _____ Studenten.
 - (3) Ich gehe _____ das Haus.
 - (4) Das Flugzeug fliegt _____ die Stadt.
 - (5) Stell den Tisch _____ der Schrank und das Bett.

(I) Ergänzen Sie das richtige Wort ! (**nur vier**) **[02]**

- (1) Heute ist Mittwoch, Morgen ist _____.
- (2) Welche Bundesländer haben eine _____ zu Polen, Ungarn ?
- (3) Ich wohne in Pune. Meine _____ hat vier Zimmer.
- (4) Der Arzt sagt, ich soll keinen _____ trinken.
- (5) Mit der _____ kann man Papierfotos machen.

(J) Welches wort passt nicht : (**nur vier**) **[02]**

- (1) New York – Brasilien – Frankreich – Indien – Japan
 - (2) Tisch – Stuhl – Lampe – Waschbecken – Fahrrad.
 - (3) Skihose – Pullover – Tee – Schal – Handschuhe.
 - (4) Buchhandlung – Bäckerei – Zuhause – Reinigung – Post
 - (5) Kindergarten – Schule – Disco – Volkshochschule – Universität.
-

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 4

[3869]-128

F. Y. B. Com. Exmination - 2010

URDU GENERAL

(New 2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

تمام سوالات لازمی ہیں -

[20]

سوال نمبر ۱ : کوئی دس سوالات کے جوابات دیجئے [20]

- (۱) اردو میں مختصر افسانے کا آغاز کس سنہ میں ہوا؟
- (۲) پریم چند کے مشہور افسانوی مجموعوں کے نام لکھئے۔
- (۳) پریم چند کا قلمی نام کیا تھا؟
- (۴) اپندر ناتھ اشک کے ابتدائی افسانے کس چیز کی ترجمانی کرتے ہیں؟
- (۵) عصمت چغتائی کے افسانوں کی خاص بات کیا ہے؟
- (۶) 'سوز و وطن' کس کا مجموعہ کلام ہے؟
- (۷) افسانہ 'آئی-سی-ایس' کا کردار وحید کہاں کا رہنے والا تھا؟
- (۸) 'بہنسی دھر' کا کردار کس بات کا پیغام دیتا ہے؟
- (۹) کوئی پانچ مشہور ترقی پسند افسانہ نگاروں کے نام بتائیے۔
- (۱۰) علی عباس حسینی کے افسانوں کا پس منظر کیا ہوتا ہے؟

P.T.O.

1

[3869]-128

- (۱۱) 'کالے صاحب' سے کیا مراد ہے ؟
- (۱۲) ترقی پسند تحریک کا آغاز کب ہوا ؟
- (۱۳) کردار 'کبریٰ' کس افسانے کا کردار ہے ؟

[10]

سوال نمبر ۲ : ذیل میں سے کسی ایک کا جواب لکھئے :

- (۱) سھیل عظیم آبادی کے افسانوں کا پس منظر بیان کرتے ہوئے ان کی افسانہ نگاری کی خوبیاں بیان کیجئے ۔

یا

- (۲) عصمت چغتائی کی افسانہ نگاری کی خصوصیات بیان کیجئے ۔

یا

ذیل میں دیئے گئے کسی ایک کردار پر نوٹ لکھئے ۔

- (۱) پرانے صاحب

- (۲) بیگم وحید

[10]

سوال نمبر ۳ : (الف) ذیل کے کسی ایک افسانے کا خلاصہ لکھئے :

- (۱) کالے صاحب

- (۲) اٹھارہ آنے

- (۳) نمک کا داروغہ

[10] (ب) BSNL کے مقامی مینجر کو خط تحریر کیجئے اور موجودہ انٹرنیٹ کی تفصیلات معلوم کیجئے۔

یا

US میں مقیم اپنے بھائی کو خط لکھئے اور وہاں اعلیٰ تعلیم کے اخراجات کی تفصیل منگوائیے۔

[05] سوال نمبر ۴ : (الف) درج ذیل کی کوئی پانچ اصطلاحیں اردو میں تحریر کیجئے :

Brokerage Commission (۱)

Deduction (۲)

Financing (۳)

Analytic Study (۴)

Advertisement (۵)

Equation (۶)

Gainful Occupation (۷)

[02] (ب) جملوں کی قسمیں بتائیے :

(۱) عالیہ سبق یاد کر رہی ہے۔

(۲) ہم سب دہلی پہنچ کر پہلے حضرت نظام الدین اولیاء

کے مزار پہنچے۔

[03] (ج) کوئی تین محاوروں کو با معنی جملوں میں استعمال کیجئے :

(۱) پیچ و تاب نہ کھانا

(۲) پانی پانی ہونا

(۳) سماں باندھنا

(۴) چار چاند لگنا

[12] سوال نمبر ۵ (الف) کسی ایک عنوان پر مضمون لکھئے :

(۱) مذہب نہیں سکھاتا آپس میں بیر رکھنا

(۲) زباں اور ہم

[08] (ب) ذیل کے انگریزی اقتباس کا اردو میں ترجمہ کیجئے :

The college examination was over and Ahmed was going for a picnic. He was going alone on his new scooter. He rode out of the city. He went towards the ghat. He was going very fast. Then he saw red sign. It means 'Steep Curve Ahead'. Ahmed did not slow down and dashed against the hill side. He fell down with a thud.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-129

F. Y. B. Com. Examination - 2010

COMPUTER APPLICATIONS

(Theory)

(Vocational Course - I)

(New 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) *Figures to the right indicate full marks.*

(2) *Draw a neat and labelled diagram wherever necessary.*

Q.1) Define the following : (Any Five)

[05]

- (a) Hexadecimal
- (b) ASCII
- (c) Cache
- (d) MS Power Point
- (e) MICR
- (f) GUI
- (g) MODEM

Q.2) Solve the following : (Any Four)

[08]

- (a) $(120)_{10} = ()_2$
- (b) $(54)_{10} = ()_8$
- (c) $110010 + 111001$
- (d) $1010/10$
- (e) $11010 * 110$
- (f) Solve using 1's Complement Method : $1011 - 101$

[3869]-129

1

P.T.O.

Q.3) Write short notes : (Any Five) [15]

- (a) Pointing Devices
- (b) Control Panel
- (c) Magnetic Disk
- (d) E-mail
- (e) Slide Sorter View of Power Point
- (f) GUI
- (g) Barcode Reader

Q.4) Answer the following : (Any Three) [12]

- (a) Define Computer. Write various advantages in detail.
- (b) Explain briefly the following :
 - (i) Word Processor
 - (ii) Spread Sheet
- (c) Write a note on Generations of Computer.
- (d) Explain Mail Merge Operation in Word Processing.
- (e) Explain Format Menu of MS-POWER POINT in detail.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3869]-130

F. Y. B. Com. / B. A. Examination - 2010

ADVERTISING, SALES PROMOTION AND SALES MANAGEMENT

PAPER - I

MARKETING COMMUNICATION

(Vocational Course - I)

(New 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Define the term 'Marketing'. Explain importance of Marketing in Modern Business. **[12]**

OR

Q.1) Explain importance and types of Communications with suitable example. **[12]**

Q.2) (A) Describe Principles of Communication. **[06]**

(B) State Barriers in Communication. **[06]**

OR

Q.2) Explain various tools used for Sales Promotion. **[12]**

Q.3) Write short notes : **(Any Four)** **[16]**

- (a) Public Relation
- (b) Event Management
- (c) Role of Marketing Department
- (d) Any two means of Communication
- (e) Upward Communication
- (f) Decoding and Encoding

[3869]-130/1

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-131

F. Y. B. Com. Examination - 2010

TAX PROCEDURE AND PRACTICES

PAPER - I

INDIAN TAX SYSTEM

(Vocational Course - I)

(New 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answer in 20 words each : (Any Seven)

[14]

- (a) What do you mean by 'Tax Sharing' under Constitution of India ?
- (b) Define 'Direct' and 'Indirect Tax'.
- (c) Give any four advantages of Indirect Tax.
- (d) Which additional canons are advocated by other experts under Taxation ?
- (e) What does List-II contain under Seventh Schedule to the Constitution of India ?
- (f) To whom Hindu Law applies ?
- (g) What do you understand by 'PRECEDENT' ?
- (h) Define 'Firm' and 'Firm Name'.
- (i) Define 'Constructive Res Judicata'.
- (j) What is 'Summons' ?

[3869]-131

1

[P.T.O.]

Q.2) Answer in 50 words each : **(Any Two)** **[08]**

- (a) Explain in brief canons advocated by Prof. Adam Smith.
- (b) State various disadvantages of Direct Taxes.
- (c) Write note on Article 266 i.e. Consolidated Funds and Public Accounts of India and States.
- (d) Write note on 'Minor as Partner' under S. 30 of Partnership Act, 1932.

Q.3) Answer in 150 words each : **(Any Three)** **[09]**

- (a) Give difference between 'Direct' and 'Indirect Taxes'.
- (b) State various characteristics of Taxation in India.
- (c) State briefly the Sources of Hindu Law.
- (d) Write note on 'Joint Family' under Mitakshara School of Hindu Law.
- (e) What are the Penalties under S. 32 of C.P.C. in respect of defaults in attendance of a Summons ?

Q.4) Answer in 500 words : **(Any One)** **[09]**

- (a) Explain Taxes of Central Government in detail.
- (b) What do you mean by 'Tax Sharing' ? Describe in detail the provisions of the Constitution of India in respect of 'Tax Sharing' between Central and State Government.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 3

[3869]-132

F. Y. B. Com. Examination - 2010

COMPUTER APPLICATIONS

(THEORY)

(Vocational Course - II)

(New 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) *Figures to the right indicate full marks.*

(2) *Draw a neat and labelled diagram wherever necessary.*

Q.1) What will be the output of the following modules : (Any Four) [08]

(a) main()

```
{  
    int t1 = 4, t2 = 12;  
    if(t1 = 4 || t2 > 50)  
        printf("DONE");  
    else  
        printf("ONCE MORE");  
}
```

(b) main()

```
{  
    int x = 300, y, z;  
    if(x >= 300)  
        y = 400;  
    z = 200;  
    printf("\n%d %d", y, z);  
}
```

```

(c) main( )
    {
        int i, j;
        for (i = 0; i < = 1; i++)
        {
            for(j = 0; j < = 1; j++)
                printf(“%d %d”, i, j);
        }
    }

(d) main( )
    {
        int p = 7;
        while(p == 0)
        {
            p = p - 1;
            printf(“\n%d”, p);
        }
    }

(e) #define SQUARE(x) (x*x)
    main( )
    {
        int s1 = 6, s2 = 25, s;
        s = SQUARE(s1);
        printf(“\nSquare of the no = %d”, s);
        s = SQUARE(s2);
        printf(“\nSquare of the no = %d”, s);
    }

(f) main( )
    {
        int l = 3, m = 4, n = 4;
        printf(“ans = %d”, (m > = n ? 100 : 200));
    }

```

Q.2) Write short notes : (Any Five) [15]

- (a) Data types in C
- (b) Switch Case
- (c) Arrays in C
- (d) Flowchart
- (e) Variables in C
- (f) Keywords in C
- (g) Do while loop

Q.3) Answer the following : (Any Three) [12]

- (a) Write a C program to find factorial of a number.
- (b) Write a C program to find Area of a Circle using function.
- (c) Write a C program to accept 3 digit number and print sum of 5 digits.
- (d) Explain Structures in C.
- (e) Explain following functions :
 - scanf;
 - getch();

Q.4) Write syntax and give examples of the following functions : (Any Five) [05]

- (a) Strcmp()
- (b) Strlwr()
- (c) Strlen()
- (d) Strcat()
- (e) Strrev()
- (f) Abs()
- (g) Clrscr()

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3869]-133

F. Y. B. Com. / B. A. Examination - 2010

ADVERTISING, SALES PROMOTION AND SALES MANAGEMENT

PAPER - II

ADVERTISING

(Vocational Course - II)

(New 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Define Advertising. Explain importance of Advertising in Modern Marketing. **[12]**

OR

Q.1) What do you mean by Advertising ? Explain its advantages and limitations. **[12]**

Q.2) Explain different types Advertising in detail. **[12]**

OR

Q.2) Explain essentials of a Good Layout for Print Media. **[12]**

Q.3) Write short notes : **(Any Four)** **[16]**

- (a) Advertising Budget
- (b) Sales Promotion
- (c) Careers in Advertising and Marketing
- (d) Advertising Objectives
- (e) Appeal in Advertising
- (f) Ethical Aspects in an Advertisement

[3869]-133/1

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-134

F. Y. B. Com. Examination - 2010

TAX PROCEDURE AND PRACTICES

PAPER - II

STATE SALES TAX AND CENTRAL SALES TAX

(Vocational Course-II)

(New 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answer in 20 words each : (Any Seven)

[14]

- (1) What is meant by 'Goods' under M.VAT Act ?
- (2) What is meant by 'Crossing Customs Frontiers of India' under CST Act ?
- (3) Benefits available for Registered Dealer under M.VAT Act.
- (4) What is the Form for Filing Return under CST Act ?
- (5) What is meant by 'Dealer' under M.VAT ?
- (6) What does 'Tax Invoice' mean under M.VAT ?
- (7) What is the Rate of Tax on Packing Materials under M.VAT Act ?
- (8) What is the Rate of CST against Form F ?
- (9) What is meant by 'Appointed Day' under M.VAT ?
- (10) What is the Rate of Tax applicable against 'C' Form under CST ?

[3869]-134

1

P.T.O.

Q.2) Answer in 50 words each : (Any Two) [08]

- (1) What is meant by 'Declared Goods' under CST ?
- (2) Explain the term 'Schedule' under M.VAT Act.
- (3) What is meant by 'Deemed Dealer' under M.VAT ?
- (4) Discuss importance of the 'Appropriate State' under CST Act.

Q.3) Answer in 150 words each : (Any Three) [09]

- (1) When a Sale or Purchase is said to take place in the course of Inter-state Trade or Commerce ?
- (2) Explain procedure for Cancellation of Registration under M.VAT Act.
- (3) Explain constitutional background for CST Act.
- (4) Enumerate and discuss types of 'Assessments' under M.VAT Act.
- (5) What is the use of Form 'C' and Form 'F' under CST Act ?

Q.4) Write long answer in 500 words : (Any One) [09]

- (1) Discuss provisions for 'Levy of Tax' under M.VAT Act. Which are the Sales not liable for Tax under M.VAT Act, 2002 ?
 - (2) What are the types of 'Registrations' under CST Act ? Enumerate advantages of 'Registration' under CST Act.
-

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-135

F. Y. B. Com. Examination - 2010

FOUNDATION COURSE

(Restructuring)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Answer the following in 20 words each : (Any Ten)

[20]

- (1) What is 'Religion' ?
- (2) What is 'Unemployment' ?
- (3) What is 'Poverty' ?
- (4) What is 'National Integration' ?
- (5) What is 'Culture' ?
- (6) What is 'Analogy' ?
- (7) What is 'Productivity' ?
- (8) What is the meaning of 'State' ?
- (9) What is 'Society' ?
- (10) What is 'Caste' ?
- (11) What is the meaning of 'Crucial Experiment' ?
- (12) What is 'Superstition' ?
- (13) What is 'Indirect Democracy' ?

[3869]-135

1

P.T.O.

Q.2) Answer the following in 50 words each : **(Any Two)** **[10]**

- (1) Write note on Self Employment.
- (2) Rule of Law
- (3) Write note on Privatisation.
- (4) Types of Science

Q.3) Answer the following in 150 words each : **(Any Two)** **[20]**

- (1) What are the various types of Unemployment in India ?
- (2) What are the causes of Poverty in India ?
- (3) Explain effects of Science and Technology on Agriculture and Health.
- (4) What are the merits and demerits of Indian Democracy ?

Q.4) Answer the following in 300 words each : **(Any Two)** **[30]**

- (1) What are the causes of Economic Inequality in India ? Suggest measures to reduce Economic Inequality.
- (2) What are the causes of Rapid Growth of Population in India ? Suggest measures to control the increasing population.
- (3) What are the merits and demerits of Caste System ? Explain.
- (4) Explain Concept of Liberty, Equality and Fraternity.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3869]-135

मराठी रूपांतर

पायाभूत अभ्यासक्रम

(पूनर्रचित)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दहा)

[20]

- (1) 'धर्म' म्हणजे काय ?
- (2) 'बेकारी' म्हणजे काय ?
- (3) 'द्वारिद्र्य' म्हणजे काय ?
- (4) 'राष्ट्रीय एकात्मता' म्हणजे काय ?
- (5) 'संस्कृती' म्हणजे काय ?
- (6) 'साम्यानुमान' म्हणजे काय ?
- (7) 'उत्पादकता' म्हणजे काय ?
- (8) 'राज्य' या शब्दाचा अर्थ काय आहे ?
- (9) 'समाज' म्हणजे काय ?
- (10) 'जात' म्हणजे काय ?
- (11) 'निर्णायक प्रयोग' या शब्दाचा अर्थ काय आहे ?
- (12) 'अंधश्रद्धा' म्हणजे काय ?
- (13) 'अप्रत्यक्ष लोकशाही' म्हणजे काय ?

[3869]-135

3

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [10]

- (1) 'स्वयंरोजगार' यावर टीप लिहा.
- (2) कायद्याचे अधिराज्य
- (3) 'खाजगीकरण' यावर टीप लिहा.
- (4) विज्ञानाचे प्रकार

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [20]

- (1) भारतातील बेरोजगारीचे विविध प्रकार कोणते ?
- (2) भारतातील दारिद्र्याची कारणे कोणती ?
- (3) शेती व आरोग्य यावर विज्ञान व तंत्रज्ञानाचे झालेले परिणाम स्पष्ट करा.
- (4) भारतीय लोकशाहीचे गुण-दोष कोणते ?

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ३०० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही दोन) [30]

- (1) भारतातील आर्थिक विषमतेची कारणे कोणती ? आर्थिक विषमता कमी करण्यासाठी उपाय सूचवा.
- (2) भारतातील वेगाने वाढणाऱ्या लोकसंख्येची कारणे कोणती ? वाढत्या लोकसंख्येवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी उपाय सूचवा.
- (3) जाती व्यवस्थेचे गुण-दोष कोणते ? स्पष्ट करा.
- (4) समता, स्वातंत्र्य व बंधूता या संकल्पना स्पष्ट करा.